

La Femosa

gener-febrer de 2015
Número 274 P.V.P. 3€

Revista d'opinió i informació local. ARTESA DE LLEIDA

ARTESA SOTA LA NEU

CARNAVAL

Edita

Agrupació Cultural la Femosa
Carrer dels Gallart, 7
25150 Artesa de Lleida (Segrià)
Telèfon: 973 167809
 E-mail: lafemosa@artesalleida.cat

Coordinació i maquetació

Josep Gallart Fernández
 Lluís Gil Fontanet

Col.laboradors

Alternativa Ecologista d'Artesa
 Cèlia Argilès Andrés
 Albert Batiste Bonet
 Miquel Carrera Castellví
 Adolf Costafreda Castillo
 Isidre Drudis Bellmunt
 Josep Mª Esteve Muñoz
 Felip Gallart Fernández
 Josep Gallart Fernández
 Roger Gil Barberà
 Lluís Gil Fontanet
 Miquel A. Navarro Solé
 Jaume Miquel Oro Badia
 Joan Ramon París Oro
 Ramon Serra Batlle
 Eulàlia Solà Miró

Fotografies

Arxiu fotogràfic de La Femosa
 Josep Mª Esteve Muñoz
 Isidre Drudis Bellmunt
 M. A. Florensa Bertran
 Josep Gallart Fernández

Correccions

Eulàlia Solà Miró

Impressió

Impremta Payà, Lleida

La Femosa 2ª època
 Número 274,
 gener-febrer de 2015
 DL L 264-1981
 ISSN: 2339-7365
 P.V.P. 3 euros

Els articles que apareixen a les pàgines de *La Femosa* reflecteixen únicament l'opinió de llurs signants.

SUMARI

Cine d'ahir	2
El reportatge: Darrera projecció d'una pel·lícula en 35 mm	4
Pòrtic:	5
Actualitat artesenca	6
Moviments de població 2014.....	12
Artesa de Lleida. Percentatges i comentaris.....	13
Pluviometria 2014.....	16
L'illa del tresor	17
Balanç i comentaris a l'entorn de la Protectora d'Artesa.....	18
10 anys de la bèstia de Parets	21
Obsolència programada, comprar, llençar, comprar.....	22
Els noms dels carrers.....	23
<i>Domus domini</i> Els castells	26
Els fets d'octubre de 1934	27
Sobre les relacions afectives.....	33
Sèneca	36
Mots encreuats.....	36
Entreteniments	37
Imatges de la nevada.....	38
Telèfons i horaris d'interès	39
Solucions als passatemps.....	39
Enigma.....	35
Imatges d'actualitat.....	40

Amb el suport de:

Ajuntament
d'Artesa de Lleida

Diputació de Lleida

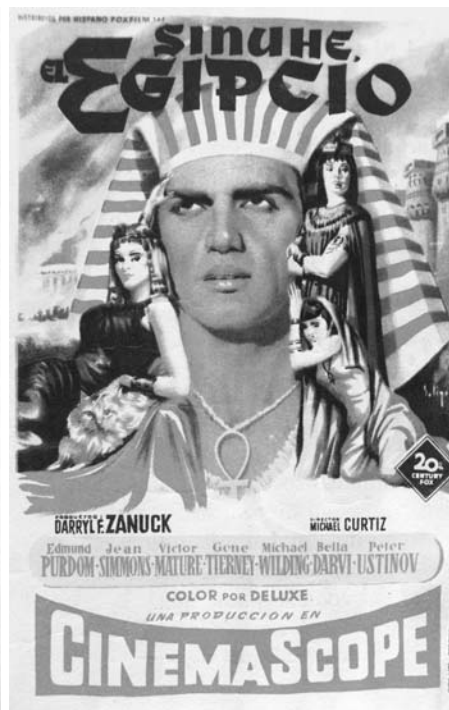
Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCS
 Fundació Pública de la Diputació de Lleida

CINE D'ARTJR

Isidre Drudis Bellmunt

Propagandes de les pel·lícules que es van projectar al cine Capitolio la Festa Major del Maig de 1959

Façana del cine de Cal Tomàs (Cine Capitolio)

CINE CAPITOLIO ARTESA DE LÉRIDA

Durante los días 7, 8 y 9 de Mayo de 1959. TARDE Y NOCHE

INAUGURACIÓN DEL CINEMASCOPE

Con la formidable película

Sinuhe, el Egipcio

Tres mujeres se cruzaron en su vida. Una quiso su dinero, otra ambicionó el tronó de Egipcio y la última le dió su amor, pero la felicidad estaba vedada para él!...

Autorizada para mayores

CINE CAPITOLIO ARTESA DE LÉRIDA

Durante los días 7, 8 y 9 de Mayo de 1959. TARDE Y NOCHE

INAUGURACIÓN DEL CINEMASCOPE

Con la formidable película

Al Este del Eden

Cuando murió JAMES DEAN varias mujeres intentaron poner fin a su vida.

Un film que ya tiene puesto de honor en la historia del mejor cine del mundo.

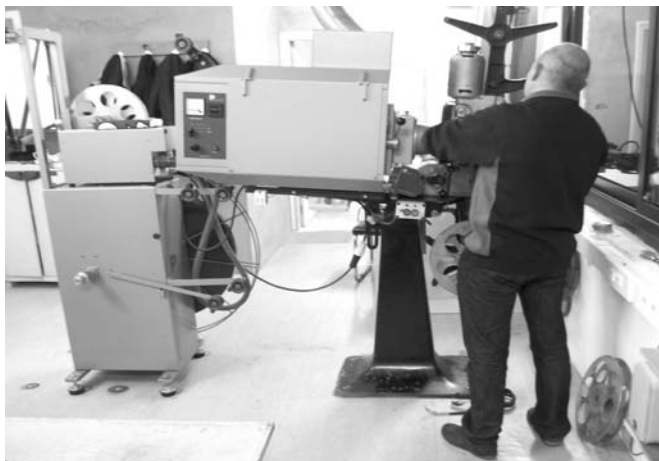
Autorizada para mayores

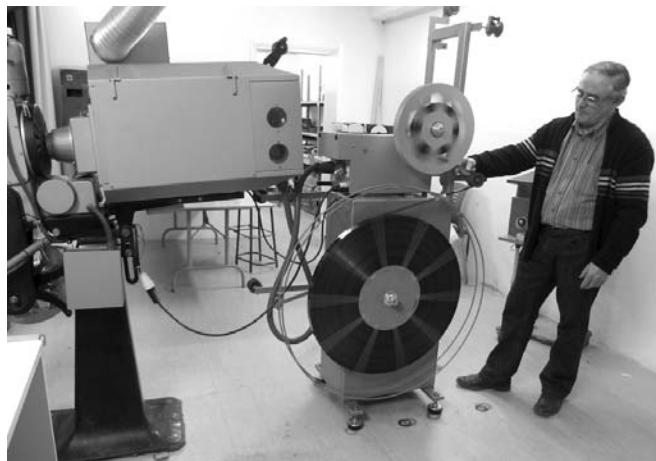
EL REPORTATGE

Darrera projecció a Artesa de Lleida d'una pel·lícula en format de 35 mm

Fotos: J. M. Esteve i J. Gallart

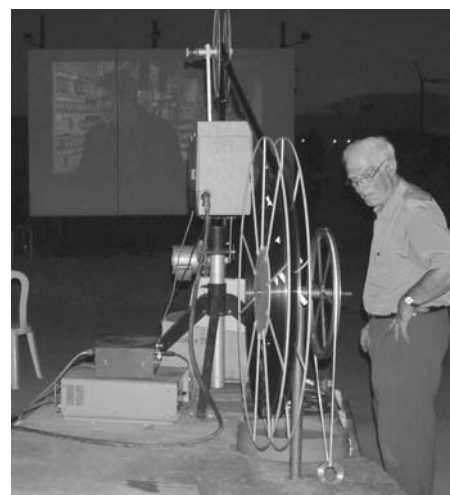
Preparació del projector

Preparació de la pel·lícula

Rolls de la pel·lícula

Projector de les sessions de Cinema a la Fresca

PÒRTIC

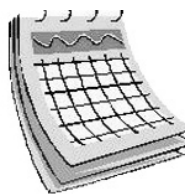
El diumenge 22 de febrer de 2015 unes seixanta persones van assistir a la projecció de la pel·lícula argentina "Betibú", del director Miguel Cohan. Era un moment especial, ja que suposava la darrera pel·lícula que es projectava a Artesa en format de 35 mm., també anomenat de negatiu o pel·lícula fotogràfica. Un cop acabada la pel·lícula, quan eren aproximadament les 9 del vespre, el maquinista, Ricard Batiste, va prémer el botó que donava el punt i final a una forma de projectar el cinema que tancava gairebé cent anys d'història del que és, segurament, l'activitat cultural que ha tingut més continuïtat de totes les que s'han desenvolupat al nostre poble.

Artesa sempre ha estat capdavantera en cinema. La primera notícia documentada que tenim sobre aquesta activitat va aparèixer al "Diario de Lérida" del 14 d'agost de 1919 i anunciava els actes de Festa Major d'Artesa de Lleida. Esmentava la projecció de sensacionals pel·lícules al local social de "La Primavera" per als dies 15, 16 i 17 d'agost (el dia 15 dues sessions), amb la col·laboració d'un pianista. El cinema era la gran novetat del moment i ja naixia com a espectacle de masses que fascinava els espectadors. No sabem si "La Primavera" tenia en aquells moments cinema estable, més aviat ens inclinem a pensar que es tractava d'una empresa ambulant que anava de Festa Major en Festa Major com un espectacle més de varietats i de fireta.

Durant els bons anys del Sindicat de Sant Isidre (1918-1924) aquesta entitat comptava ja amb una sala amb servei de cafè i una màquina de projeccions. Era el primer exemple de cinema estable artesenc. El maquinista era el Casimir Drudis, fuster d'ofici. Després de la fallida del Sindicat de Sant Isidre vindrien les sessions a la fresca del Ramon Torrent, *el Calçots* de Juneda. El cinema del Josep Oró, a cal Tomàs, amb l'Amado Gallart com a maquinista recuperaria el cinema estable. Un cop acabada la Guerra Civil, hi va haver 'una breu temptativa de "La Agrupación de Jóvenes" al local de "La Primavera" que va acabar amb l'incendi i la pràctica desaparició del local i de "La Primavera".

La història va continuar i Josep Oró va tornar a oferir cinema des de cal Tomàs, batejat amb el nom de cinema "Capitolio" i amb un nou projector que incorporava el so. Així va ser fins als anys seixanta, quan la sala de la "Llar de Poble" va esdevenir el gran espai des d'on s'ha ofert cinema diumenge rere diumenge sota la direcció de la Junta del Cinema, després de La Comissió de Festes i finalment de l'Ajuntament. Un fet veritablement remarcable, quan sabem que en capitals amb molta més població que Artesa, com Balaguer o Mollerussa, han hagut de plegar i no parlem de pobles de les mateixes dimensions o més petits que el nostre.

Aquest ha estat un breu resum d'una gran història que ens omple de satisfacció. Han estat gairebé cent anys i hem d'agrair als maquinistes Casimir Drudis, Josep Torrent, Amado Gallart, Josep Besora, Josep Maria Gallart, Joan Besora, Josep Carrera, Ricard Batiste i Narcís Mesegué, així com Camil Bonet o Josep Drudis com a ajudants, que al llarg del temps hagin fet realitat la més gran fàbrica de somnis que hem tingut mai a Artesa. També al Josep Oró, com a empresari privat i a tots els artesencs i artesenesques que a les guixetes, com a acomodadors, com a membres de totes les juntes, de les comissions, dels diferents ajuntaments, dels serveis neteja... (no ens voldríem deixar ningú), han fet possible un somni tan llarg i tan plaent. Cap on anirà aquesta activitat a Artesa? De moment es continua projectant pel·lícules amb DVD, un sistema que té moltes limitacions. Sabem que molts cinemes han tancat perquè no poden fer front al cost del nou sistema de projecció DCP per a cinema digital, que és la forma actual de projecció. Seria una llàstima que el botó que en Ricard Batiste va prémer a les 9 del vespre del 22 de febrer de 2015 marqués el final d'un somni tan llarg i tan plaent. No endebades Artesa ha estat un dels pobles de Catalunya amb més quilòmetres de pel·lícules projectades. Durant aquests gairebé cent anys, Artesa s'ha sabut adaptar a totes les contingències, ja siguin tècniques (so, color, etc) o a les pròpies de la nostra població. Tant de bo ara també ho sàpiga fer.

ACTUALITAT

ARTESENCA

Josep Maria Esteve

Fotos: Arxiu la Femosa, J. Mª Esteve, M. À. Florensa i J. Gallart

FESTES DE NADAL I REIS

Ball de Nadal.- El dia de Nadal va tenir lloc a la sala de la Llar del Poble, una sessió de ball a càrrec del GRUP 43.

Xou nadalenc.- El dia 26 de desembre, dia de Sant Esteve, a les 6 de la tarda, i a la sala del Teatre Municipal, va tenir lloc un espectacle de màgia i malabars adreçat a totes les edats.

Espectacle de màgia

Concert de Nadal.- Un any més, en mig de les festes nadalenques, el dia 28 de desembre, La Coral La Primavera Artesenca, va oferir el seu tradicional concert de Nadal a l'església parroquial. En aquesta ocasió, també hi va participar L'Orfeó Renaixença de Mollerussa. Es dona el fet que les dues corals estan dirigides

Concert de l'Orgeó Reinaixença de Mollerusa

Concert de la Primavera Artesenca

pel mateix director, en Robert Solé. **Cap d'Any.**- Arribat l'últim dia de l'any, la festa s'ha de fer grossa, i el Cap d'Any de 2014 no en va ser l'excepció. La Llar de Jubilats de Sant Miquel, va tornar a organitzar la Festa de Cap d'Any al seu local social. La vetllada va començar a les 10 del vespre i va consistir amb un sopar i el posterior ball. Així mateix, a la Sala del Teatre Municipal, hi va haver, a partir de 2/4 d'1 de la nit, ball a càrrec del Trio Habana. **Arribada del Gran Camarlenc.**- El dia 1 de gener, va arribar al nostre poble el Gran Camarlenc de Ses gracioses Majestats els Reis Mags d'Orient, el qual va recollir totes les cartes i

Sopar de Cap d'Any a la Llar de Jubilats

Visita del Gran Camarlang

desitjos que els nens i nenes del nostre poble havien escrit als Reis Mags.

Cavalcada dels Reis Mags d'Orient.- El dia 5 de gener, Ses Majestats els Reis Mags d'Orient van arribar a Artesa per repartir totes les joguines, o el carbó corresponent segons el cas, als nens i nenes que es van aplegar a la Sala de la Llar del Poble.

Carrossa del rei Melcior

Carrossa del rei Baltasar

Carrossa del rei Gaspar

Els tres reis Mags d'Orient

TALLERS DE L'ASSOCIACIÓ DE DONES

El passat 18 de desembre, l'Associació de La Pubilla, va organitzar un taller de centres de Nadal a càrrec de Carles Domènech, confeccionats amb diferents materials aportats per l'Associació.

L'últim dia del mes de gener, també van organitzar un taller de maquillatge, destinat a donar diferents pautes i tècniques per maquillar-se segons que l'ocasió ho requereixi.

Taller de centres de Nadal (Foto: Janet Batlle)

BUS DE LA SALUT

Els dies 15 i 16 de gener es va iniciar al nostre poble el recorregut del "BUS DE LA SALUT", una iniciativa de la Diputació de Lleida i la Fundació Renal Jaume Arnó han posat en marxa, conjuntament amb el Departament de Salut i UDETMA, que el portarà per 74 pobles de la demarcació.

Es tracta d'un autobús medicalitzat, que recorrerà les comarques de Lleida, amb l'objectiu de detectar, entre la població seleccionada, factors de risc de possibles patologies a les artèries i els ronyons, i prevenir-ne els riscos associats. El dia 15 el bus es va estacionar davant de les escoles, a 2/4 de 12 del migdia per a procedir a

la selecció de la població amb factors de risc. A l'endemà, es van realitzar les proves a les persones seleccionades.

FESTA DE SANT ANTONI

El 17 de gener, festivitat de Sant Antoni, festa local al nostre municipi, compta amb actes religiosos i festius.

Aquest any, es van dur a terme els mateixos actes que l'any anterior. A 2/4 d'1 del migdia es va celebrar la Santa Missa, i tot seguit, la benedicció de vehicles i animals a la plaça de l'església.

A les 2 del migdia, es va celebrar un dinar popular a la Sala de la Llar del Poble.

Benedicció de tractors i cotxes

Benedicció d'animals

Dinar popular

NEVADA

Tot i que en les previsions la probabilitat no era molt alta, el dia 4 de febrer, Artesa es va despertar ben enfarinada. I aquest cop va ser més que una lleugera nevada el que va caure al nostre poble. A les 7 del matí ja teníem més de 5 cm de neu acumulada. Es van suspendre les classes a l'escola i els nens van poder gaudir d'un matí especial dedicat a jugar entre la neu.

Neteja de la neu de la carretera

FESTA DE SANTA ÀGATA

Com cada any, l'Associació de Dones *La Pubilla*, va organitzar una sèrie d'actes en honor de la patrona de les dones.

El dia 5 de febrer, a les 5 de la tarda, es va celebrar una processó, on les dones del nostre poble van portar una representació de Santa Àgata fins a l'església, on es va celebrar la Missa de Santa Àgata. En acabat de la missa, hi va haver un berenar a la casa parroquial.

El dia 7 de febrer, a 2/4 de 9 del vespre, es va celebrar un concert d'arpa a càrrec de Berta Puigdemasa a la Sala del Teatre Municipal. El mateix dissabte dia 7, a 2/4 de 10 de la nit, es va celebrar el tradicional sopar de Santa Àgata al restaurant La Barretina. En acabat de sopar, hi va haver bingo i música.

Actuació de Berta Puigdemasa

Sopar de Santa Àgueda de l'Associació de Dones (Fotos: Eva Drudis).

CARNESTOLTES

El dissabte 21 de febrer, l'Ajuntament d'Artesa de Lleida va organitzar la Festa del Carnestoltes. Com ja ve sent habitual els últims anys, la festa va començar amb la concentració, a les 5 de la tarda a la pista poliesportiva, de totes les persones disfressades que volien participar en la rua de Carnestoltes. Per amenitzar l'espera del començament de la rua, es va repartir coca i xocolata.

La Rua del Carnaval es va iniciar, a les 6 de la tarda, pels carrers del poble, però degut al fort vent que va bufar aquell dia, es va escurçar el recorregut per així arribar abans a la Sala de La Llar del Poble on havia de continuar la festa.

Un cop a la sala, hi va haver Festa dels Bojos, animació infantil de Carnaval, on els més petits van poder passar una estona ben animada. Un cop finalitzada la mateixa, es va repartir un entrepà per a tots i totes les assistents i acte seguit es va fer el lliurament de premis a les disfresses guanyadores i als guanyadors del concurs del cartell de Carnaval 2015.

La festa es va allargar amb el Ball de Festa de Carnaval amb la Disco Mòbil Tete Productions. Destacar l'elevat nivell d'elaboració de les disfresses de l'edició d'aquest any, així com el gran nombre de carrosses que es van organitzar.

El rei Carnestoltes

Festa dels Bojos

REPRESENTACIONS TEATRALS

Durant els mesos de gener i febrer s'han dut a terme al Teatre Municipal les següents representacions teatrals:

25 de gener.- *La nena que vivia en una capsa de sabates*, de la companyia **Zum Zum Teatre**, dintre del cicle de teatre de XARXA.

7 de febrer.- *La sopera*. Obra de teatre adreçada al públic adult, a càrrec **Teatre de Vilanova de la Barca**.

15 de febrer.- *Bambi*. Teatre de XARXA adreçat als més petits, a càrrec de **Zum Zum Teatre**.

CINEMA GENER – FEBRER

Dia	Pel·lícula
1 de gener	La mejor oferta
4 de gener	Retornados
6 de gener	Perdida
11 de gener	Presentimientos
18 de gener	El postre de la alegría
24 de gener	Marsella
1 de febrer	Fuego
8 de febrer	La ignorancia de la sangre
14 de febrer	Tortugas ninja
22 de febrer	Betibú

MOVIMENTS DE POBLACIÓ 2014

Josep Maria Esteve

POBLACIÓ TOTAL	1520 habitants
Homes	794
Dones	726

MATRIMONIS

FRIAS CABELLO CARRETERO GALLEGO	DAVID YOLANDA	19-02
CARREIRO ROMERO RURA	FRANCESC IRYNA	07-06
PRADES MIR RUBIDARTE JULIAN	ABEL MIRTA ESTER	14-07
SATORRA TARRÉS SERRA DOMÈNECH	MARC MARIA DE LES NEUS	17-07
GRAELLS MARTÍNEZ CARRETERO FLORENSA	JOSÉ RAMON LAURA	19-07
VARGAS SANTIAGO ELIMHANON	JOSÉ MARIA REBECCA	06-11
DRUDIS PUIG ARIBAU JOVE	ESTANISLAO ELISENDA	29-12

DEFUNCIONS

FALIP PARIS	JOSÉ	01-01
DOMÈNECH GARROS	MARIA	11-01
MARGIT GOTTSTEIN	IRIENE MARIA	17-01
VALLVERDÚ ROCA	BEATRIZ	23-01
ESCUER BARBERÀ	JUAN	29-01
MESTRES GALLART	TRINITAT	01-02
CAPDEVILA GRAU	PILAR	09-02
BATLLE PORQUERAS	JOAN	20-02
LLOBET FONT	ANTONIO	21-02
DELCAMPO MORCATE	JOSE	28-05
BRIANSÓ BONET	NOVITA	12-06
GALLART FALGUERA	ROSA	09-07
CARRANZA MUNÉ	JOSEFINA	31-07
DRUDIS JOVE	ESTANISLAO	04-11
ORÓ ORÓ	JOSEFA	25-11
SOLÉ ORÓ	TERESA	02-12
COSTAFREDA DOMÈNECH	JOSÉ MARIA	12-12

NAIXEMENTS

PAÛL RIBELLES ELIA	JOSEP MIQUEL	BELÉN	13-01
CARREIRO RURA KEVIN	FRANCESC	IRYNA	13-02
CARDET OLARU MARIUS	ALEXIS	MARILENA SIMONA	09-05
PUY MARCÓ IRINA	DAVID	MIREIA	28-06
ESTEVE ROJAS ELIONOR	JOSEP MARIA	ROCIO	18-07
RIVERA PÉREZ IZAN	JOSÉ	SHEILA	25-09
MACIONCZYK ALEX	ARKADIUSZ ANDRZEJ	MALGORZATA AGATA	26-10
PIQUÉ GALITÓ ROC	JORDI	NÚRIA	03-12

ARTESA DE LLEIDA. PERCENTATGES I COMENTARIS

Com cada Nou Any us passem els percentatges de la recollida selectiva que des de l'any 1988 realitza el poble d'Artesa de Lleida, quan vam començar amb la participació de l'escola pública "Els Til·lers". El padró d'aquest any és de 1507 habitants. (1522 el 2013)

La **taula següent** presenta els **quilos i els percentatges dels dos darrers anys**. El pes total dels diferents materials l'any 2014 és de:416.029 kg (sense comptar oli, piles, medicaments,

fluorescents, voluminosos, ferralla i fustes). La situació òptima serà quan de cada material (paper, envasos, vidre, orgànic...) recollim al voltant del 100% i l'apartat de rebuig quedi reduït al 12'5%. En aquest any 2014 **el rebuig hauria de ser de 48.679 quilos** (davant dels 212.819 que produïm) mentre que l' **orgànic**- que és un 47'5% de la brossa- hauria de pujar fins als **183.034 quilos** i en realitat només en fem 90.109)

Any 2013			destí	Any 2014			destí
MATERIALS	Quilos recollits	Percent.		MATERIALS	Quilos recollits	Percent.	
Paper-cartró	31.660	58'63%	Alier de Rosselló	Paper-cartró	28.560	48'89%	Alier de Rosselló
ferralla	1.636	17'24%	Reciclatge	ferralla	545	6%	Reciclatge
Voluminosos Electr.(grans) Electr.(petits) Ordin. TV...	537		Reciclatge ERP Esp. Ecoasimel. Ecolec	Voluminosos Electr.(grans) Electr.(petits) Ordin. TV...	22.603		Reciclatge ERP Esp. Ecoasimel. Ecolec
Envasos i plàstics	26.800	74'44	Ecoembes	Envasos i plàstics	28.684	73'6%	Ecoembes
vidre	21.700	86'1	Ecovidrio	vidre	29.263	100%	Ecovidrio
piles	300	50%	reciclatge	piles	165		reciclatge
Medicaments	35		SIRE	medicaments	70	-----	SIRE
Oli de cuina	70 litres		Deixalleria CC Segrià	Oli de cuina	70	-----	Deixalleria CC Segrià
Bombetes i Fluorescents Làmpares	48		Ambilamp	4art any	818	-----	Ambilamp
Fusta	6.900		Agrosca Alguaire	fusta	18.600	-----	Agrosca Alguaire
Roba	2.756		Càritas	4art any	2.323	-----	Càritas
Orgànic	90.850	53'69%	-Compostat Montoliu -Abocador Comarcal	Orgànic	90.109	49'2%	-Compostat Montoliu -Abocador Comarcal
Rebuig (1)	186.500	Cal reduir		Rebuig (1)	212.819	Cal reduir	
TOTAL	<u>369.792</u>			TOTAL	<u>416.029</u>		

Els resultats d'aquest any 2014 tornen a ser preocupants. Per una banda **ha baixat el percentatge de la producció de matèria orgànica** (de 60% (2012) al 53'69%(2013), al 49'2% (2014)). Com veieu ens quedem bastant curts, no superem el 50% del que hauria de ser 100%. Com hem dit, hauríem de produir 183.034 quilos de matèria orgànica i només en produïm 90.850. Se sap que la crisi afecta el consumisme. Aquesta baixada seria lògica si hagués baixat també la producció **de rebuig, en canvi aquest any ha pujat en 26.319 quilos** (de 186.500 hem passat a 212.819). Els quilos i percentatge de la ferralla en aquest moment no es pot quantificar perquè les llaunes de tot tipus han passat als envasos i de ferralla pròpiament dita cada cop en queda menys (ferros vells etc) i si es deixa a la planta l'agafen els passavolants. Per tant caldria que els experts fessin una nova valoració del percentatge actual del que avui podríem considerar ferralla. Encara que hem recollit més envasos (de 26.800 a 28.684) el percentatge ha baixat de 74'4 a 73'6% perquè proporcionalment part dels envasos se n'han anat al rebuig. El vidre és l'únic que puja situant-se per damunt del percentatge teòric, per això podem dir que de vidre recollim el 100% Pel que fa als grans i petits electrodomèstics aquest any hi ha una diferència considerable en positiu de 537 quilos a 22.603. La

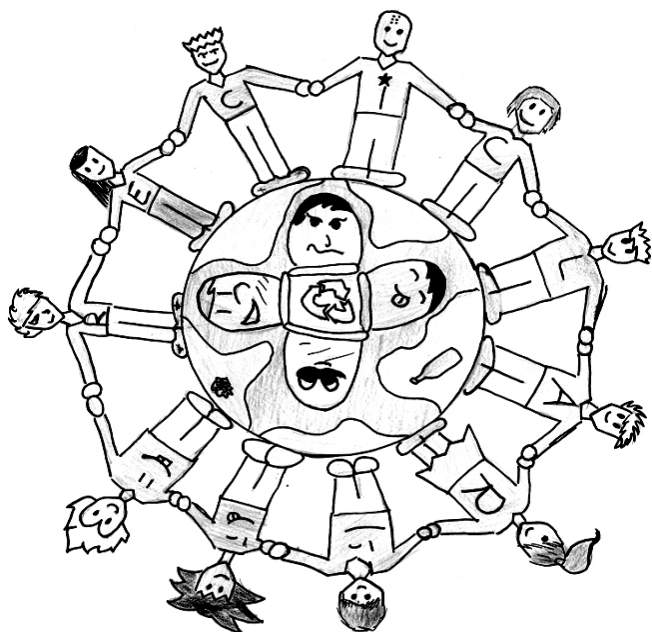
ha l'augment total de residus, però pocs-com hem vist- dins de la valoració de reciclables. La conclusió és que s'evidencia, com ja venim dient els darrers anys, una baixada de l'interès en la tasca de reciclar. Ens amoïna que el Departament de Medi Ambient no hi sàpiga **trobar una solució**. Donant com a reciclables productes que ho podrien ser (com un penjador de plàstic, per exemple, entre molts) També ens amoïna que des del Consell Comarcal del Segrià i el mateix Ajuntament d'Artesa no hi posin més imaginació o voluntat de pressionar els ciutadans que "no els dóna la gana" de fer recollida selectiva, malgrat la tècnica del "porta a porta etc" que tants bons resultats està donant en altres poblacions de Catalunya

Comparativa entre diferents poblacions i municipis

MUNICIPI	Percentatge recollida selectiva	Producció per habitant/dia
Barcelona	33,75 %	1,36 kgs
Tarragona	35,07%	1,30 kgs
Lleida	23,64%	1,19 kgs
Girona	39,13%	1,17 kgs
Aigua Freda (Vallès oc.) 2.481 h.	87,27%	1,56 kgs
Miravet (Riviera d'Ebre) 770 h.	89'19%	0'75 kgs
Artesa de Lleida	67'9%	0'75 kgs

gent ha decidit canviar l'electrodomèstic que no rutllava? És un símptoma que la crisi va de baixa? Els passavolants ja no els prenen? Són interrogants que de moment no tenen una resposta fiable per tant no farem respostes gratuïtes. Paral·lelament hi

Només una resposta decidida en pro de la recollida selectiva per part del Consistori Municipal podria capgirar aquests indicis de davallada. Ja fa temps que venim dient que no n'hi ha prou amb permetre una activitat, també s'ha d'estimular en positiu,

fent-ne una supervisió i convidant a la participació per una banda i premiant els qui estan complint. Això voldria dir, per posar un exemple, abaixar preus de la gent que participa i carregar, pel contrari, damunt de qui més contamina, perquè de fet són aquests qui més diners costen a les arques municipals, ja que a nivell del consell comarcal a

més reciclatge menys pagament. És just, doncs, que nosaltres fem servir també els mateixos paràmetres per respecte, no sols al medi ambient, sinó també a la gent que s'esforça per fer-ho bé.

"La natura no és una font inexhaustible de recursos, preservar-la és cosa de tothom"

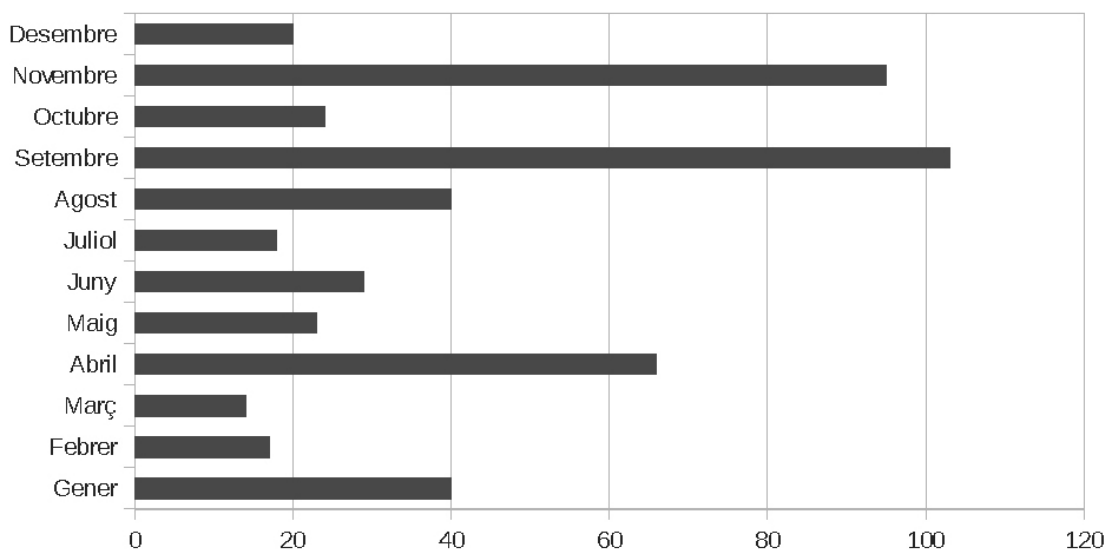
PLUVIOMETRIA 2014

Ramon Serra

DIA	QUANTITAT	TOTAL	DIA	QUANTITAT	TOTAL
02/01	1	1	28/07	4	209
04/01	2	3	19/08	1	210
12/01	2	5	21/08	1	211
13/01	5	10	22/08	38	249
16/01	5	15	08/09	25	274
18/01	17	32	14/09	27	301
25/01	8	40	15/09	4	305
05/02	4	44	17/09	3	308
10/02	8	52	19/09	14	322
16/02	5	57	22/09	7	329
17/02	1	58	29/09	12	341
25/03	5	63	30/09	11	352
31/03	9	72	05/10	3	355
03/04	33	105	10/10	14	369
04/04	7	112	12/10	7	376
20/04	4	116	04/11	10	386
21/04	16	132	09/11	4	390
22/04	1	133	12/11	5	395
25/04	5	138	14/11	2	397
26/05	14	152	15/11	3	400
28/05	8	160	24/11	1	401
30/05	1	161	26/11	14	415
18/06	18	179	28/11	25	440
24/06	11	190	30/11	31	471
01/07	1	191	01/12	6	477
02/07	7	198	04/12	8	485
03/07	3	201	05/12	1	486
19/07	4	205	15/12	5	491

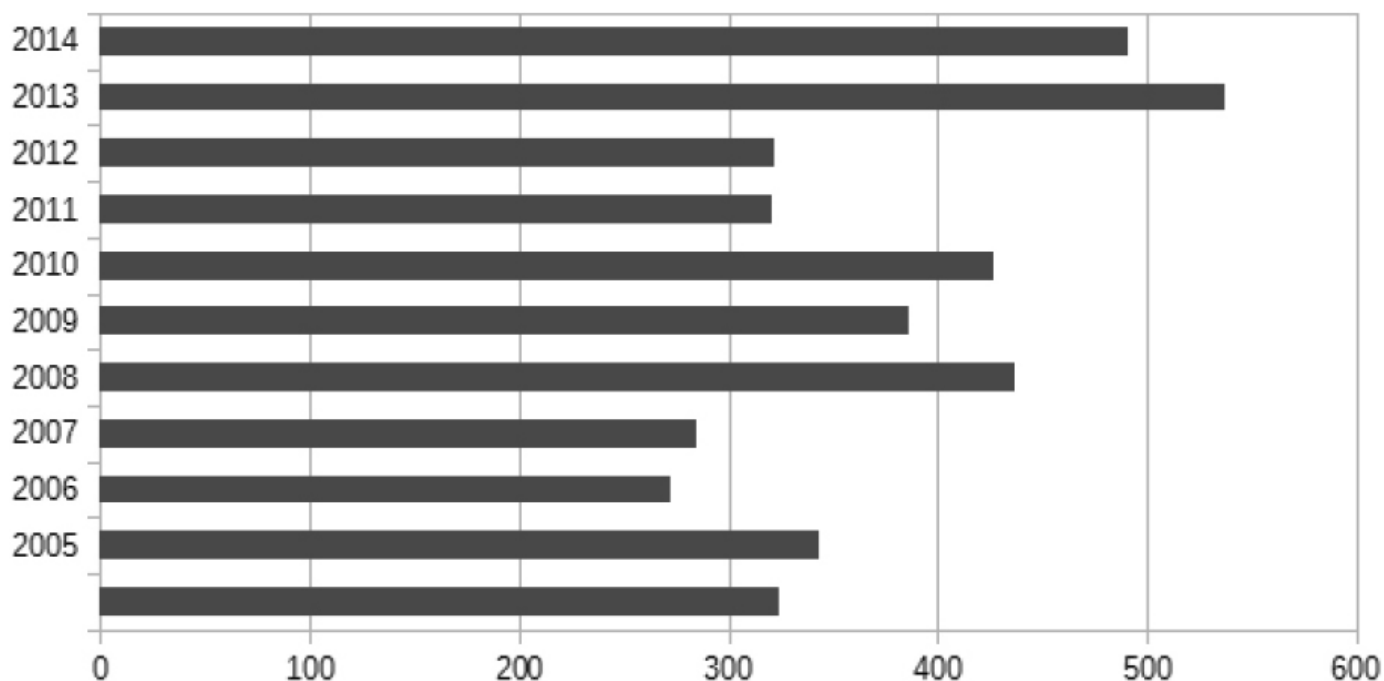
Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	Juliol	Agost	Set.	Oct.	Nov.	Des.
40	17	14	66	23	29	18	40	103	24	95	20

PLUVIOMETRIA 2014

PLUVIOMETRIA PER ANYS

2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
324	343	272	285	437	386	425	321	322	537	491

L'ILLA DEL TRESOR

Jordi Manet

L'illa del tresor

No en sabrem mai el motiu,
 ni on ens durà el corrent de les aigües,
 ni qunsi seran els companys de viatge,
 ni si els vents ompliran prou les veles
 i el vaixell arribarà on volíem,
 ni tan sols si aquell lloc realment existeix.
 Malaurat qui arriba al port que somniava,
 perquè llavors ho haurà perdut tot.
 Hi ha una illa on els pirates enterraren un tresor
 i mai no hi tornaren.

BALANÇ I COMENTARIS A L'ENTORN DE LA PROTECTORA D'ARTESA, ANY 2014

Alternativa Ecologista d'Artesa de Lleida (Protectora d'Artesa)

Com cada any fem balanç i traiem conclusions sobre la feina feta, només que aquest any és diferent dels altres, aquest any tanquem una etapa i en comencem una altra de nova que ens porta a col·laborar amb altres associacions i entitats animalistes en pro del benestar animal. Aquesta nova etapa es diu Plataforma animalista Terres de Lleida. Fa deu anys que existim com a protectora. El 2005 vam començar a acollir els primers animals: el wyski, el Nel·lo, el Sol, la Dama, la Bruna... són noms que ens fan pessigolles a l'estómac, representen els primers passos insegurs i tímids en el món del proteccionisme. Seria prolix esmentar la quantitat d'entrebancs que hem hagut de superar, des de

zats...ha estat un repte que hem sabut vèncer; cada persona que s'incorporava al grup, tret d'alguna excepció, ens han ajudat a fer les coses cada cop millor (Ana Laviña, Angelina Bonastre, Laura Lores, Rosa Olivito, Mabel Laseras, Maite Luque, Araceli Fidalgo, Iolanda, Noesánchez, Noemí Mezcuca, Marta Queralt...i jo mateixa, Eulàlia Solà). Algunes ja no són amb nosaltres. Han canviat de lloc de residència o han plegat. Són grans persones amb les quals hem format un bon equip, ens hem fet costat en els moments complicats, hem viscut mil i una anècdotes que entre totes hem anat superant fins arribar on estem ara. Som una de les protectores de referència a Lleida, potser l'única pel poc volum

l'agencament de l'espai de l'antic escorxador municipal que l'ajuntament ens va cedir com a nucli zoològic, fins a l'ampliació dels patis adjacents amb les subvencions pertinents. El pas cap a un compliment estricte de la llei de protecció amb tots els animals desparasitats, vacunats, xipats, esterilit-

d'animals que podem acollir (uns 30), que complim 100 % amb el que diu la normativa sobre nuclis zoològics. Potser si en tinguéssim 250, com passa en altres protectores, seria més difícil ser estricte, però nosaltres ho podem ser. Portar una protectora vol molts sacrificis i nosaltres no tenim recanvis per

seguir mantenint el mateix nivell d'activitat ni d'eficiència. No importava que fos Nadal, o fes mal temps, els hem cuidat, passejat amb els nostres inestimables col·laboradors, els nens i nenes d'Artesa (l'Àngels, la Clàudia, la Laia, el Miquel, el Josep, l'Eladi i els seus germans, els fills de la Dolors...) als quals agraïm la seva col·laboració i el seu afecte. Segur que aquesta etapa els haurà marcat en positiu, igual que a nosaltres, que ens deixarà un record inesborrable, ja que l'estimació desinteressada de les mascotes no té preu. Prop de 500 gossets han trobat una bona llar on passar els seus dies. Tota la feina ha valgut la pena. També val a dir que sempre hem tingut recolzament municipal, sobretot quan vam començar, quan tot és més complicat, des del temps del Ricard Pons que sempre ens ha fet costat, el qual quan va ser president del Consell Comarcal es va animar a construir la protectora comarcal que avui ja funciona, passant per l'actual consistori amb el Pere Puiggròs que també va jugar un paper decisiu en el reviscolament de la protectora comarcal ja que va apostar decididament, al costat de la Plataforma i d'altres ajuntaments, per desencallar la seva inactivitat que durant dos anys la mantenia estancada. Aquest fet és precisament el que obre la nostra segona etapa: la integració de bona part del nostre col·lectiu en les activitats que ve desenvolupant la Plataforma i que en un altre article explicarem. De moment us passem una relació de les tasques desenvolupades aquest any que ens deixa.

1 -**Recollida i control veterinari** (desparasitació, vacunes, xipatge i cens, esterilització...) **dels animals perduts o abandonats** al poble d'Artesa i al seu terme.

2 -**Neteja i socialització** dels animals acollits.

3 -**Difusió per diferents espais físics i d'internet dels animals acollits.**

4-**Labor completa d'adopció** (Registre, qüestionari a la família adoptant...).

5- **Control i seguiment de l'animal** adoptat durant un mes (trucades telefòniques per verificar l'estat, consells a la família adoptant...)

6- **Acollida** novament a la protectora en cas que l'animal no s'adapti a la nova família o a l'inrevés.

7- **Retirada d'animals** si es detecta que el tracte no és l'adequat (ubicació en males condicions, paràsits, lligat, solitud...)

8- Publicació d'**articles a la revista local "La Femosa"**, relacionats amb la protecció i cura del món animal.

12- **Suport a la persona o família** que no es pot fer càrrec del seu animal, fent-ne difusió a través del nostre Web.

13- **Gestió i difusió a través del Web** de les fotos, i característiques dels animals acollits i suggeriments de tinença i educació.

14- **Col·laboració amb la Plataforma Animalista Terres de Lleida** que aplega la majoria de les protectores de Lleida i comarques per tal d'incentivar el compliment de la llei de protecció dels animals i acabar amb la proliferació i els abandonaments.

9- **Xerrades a les escoles** sobre tinença responsable.

10- **Jornada de portes obertes** per als escolars i el poble el dia de la mascota.

11- Celebració del **dia de la Mascota** amb desfilada i premi de participació.

Gràcies per confiar en nosaltres. La vostra col·laboració és per a nosaltres molt important.

"Un país, una civilització, una persona es pot jutjar segons el tracte que donen als animals"
M. Gandhi

TOTAL	Adoptats	Perduts i tornats a l'amo	Operats i recuperats	Animals en acollida	Mort natural	Portats al CAAC Segrià	Animals disponibles a Artesa
91	42	12	(Max, Nila, Bai, Nena)	13 (cadells)	5 (Cadells d'un dia)	22	8 (període de tancament)

10 ANYS DE LA BÈSTIA DE PARETS DEL VALLÈS

Albert Batiste

Fotos: Pol Puertas

El dissabte 24 de gener vam iniciar la temporada 2015 amb la colla del Griu. La destinació escollida va ser Paret del Vallès, població veïna de Montmeló, a la seva Festa Major d'Hivern. A més a més la seva bèstia mitològica, anomenada la Bèstia, celebrava els 10 anys. Així doncs ben tapats a causa del fred, vam enfilarnos cap Paret del Vallès. La trobada de bestiari estava composta per:

1. El Griu d'Artesa de Lleida.
2. El Poll Foll de Ripollet.
3. El Drac de la Trinitat Vella. (Barcelona)
4. El Drac de Gràcia. (Barcelona)
5. L'Espurna de la Llagosta.
6. La Nebula de la Trinitat Vella. (Barcelona)
7. La Pedra de Paret del Vallès.
8. La Bestia de Paret del Vallès.

En arribar a la localitat de Paret, ens vàrem trobar que hauríem d'exposar el Griu, conjuntament amb la resta de bestiari, enmig del mercat medieval celebrat durant tot el dia a Paret. Així doncs vam poder passar l'estona observant el mercadot i comprant alguna coseta per fer passar la gana. Just abans d'iniciar el cercavila, es va repartir rom cremat per començar a escalfar l'ambient, no oblidem que estàvem a ple gener.

A les 18:30 vam iniciar el cercavila, típic de les trobades de bestiari, on a cada plaça o cruïlla teníem disposada una encesa per poder delectar

els espectadors. Les figures de bestiari estan fetes per lluir, cremar i admirar des de la distància, si hi ha algun valent també es pot apropar naturalment, per això és molt important tenir una zona àmplia, on la gent pugui gaudir de les bèsties en acció. La gent, coneixedora d'aquest fet, ens esperava amb ànsia a cada plaça, fet que ocasionava que el recorregut el féssim gairebé amb absència de públic. En acabar l'actuació, vam recollir los "trastos" i disposats a sopar, en el qual ens havien promès que tindríem un plat calent. Així va ser; vam arribar al local de la colla de diables (Déu n'hi dó, quin local companys!) i allí ens esperaven amb una sopa ben calenta, per recuperar forces, i un pa de pagès amb pernil.

I així va acabar la primera sortida en ple gener del Griu d'Artesa de Lleida.

Per veure més fotografies visiteu la pàgina web del Griu: <http://www.griuartesadelleida.cat/> Salut i foc.

OBSOLÈNCIA PROGRAMADA: COMPRAR, LLENÇAR, COMPRAR

DOCUMENTAL EMÈS PEL PROGRAMA SENSE FICCIÓ DE TV3 EL 16/12/2010

Ramon Serra

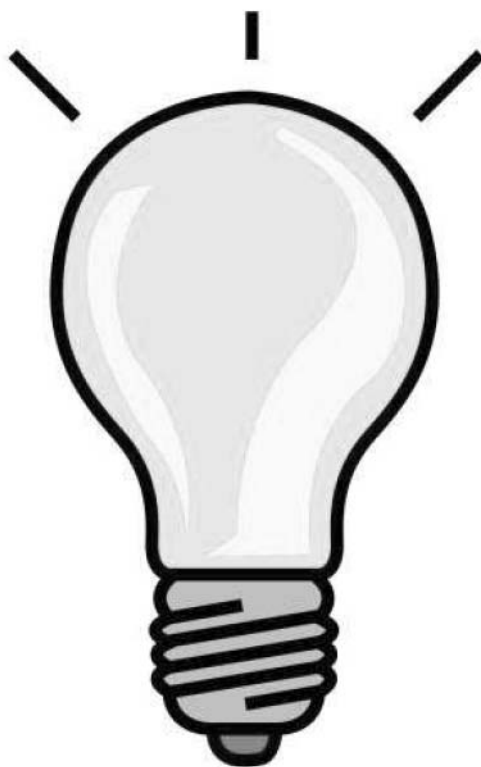
Ja no es fan coses com abans? Cada quan canvies el mòbil? Això em sortirà més car arreglar-ho que comprar-me'n un de nou? Cada quan renoves l'armari? Si mai t'has fet alguna d'aquestes preguntes llavors és que ets conscient que vius en l'era de la obsolescència programada. L'obsolescència programada és la programació del final de la vida útil d'un producte de manera que després d'un període de temps o uns cicles (ambdós prèviament calculats durant la fase de disseny) aquesta prestació deixi de funcionar, és torni inútil o inservible.

L'inici d'aquesta nova època se situa al 1924, quan es forma *Phoebus*, una empresa que recull els majors productors de bombetes de tot el món amb l'objectiu d'intercanviar patents per controlar el consumidor a fi que aquest compri bombetes regularment. La idea és senzilla, si es fan durar menys els cicles de les bombetes d'incandescència això repercutiria en un major nombre de vendes i és produirà un ampli marge de benefici per les empreses. Així doncs, *Phoebus* decideix limitar la vida de les bombetes a 1000 hores quan la primera bombeta posada a la venda per Thomas Edison ja superava aquesta marca i als anys 20 les bombetes tenien un cicle de vida d'aproximadament 2500 hores.

Una altre exemple d'aquest fenomen seria el cotxe Ford T. Aquest model dels anys 20 és produïa en sèrie per ser fiable i durador; i realment va ser un èxit. A principis d'aquell temps la meitat dels cotxes que hi havia al món eren del prototip Ford T. La competència, General Motors, va agafar el mateix

model, el va fer més bonic i li va abaixar el preu. El que volia aconseguir canviant aquests 3 conceptes era que et canviessis el cotxe per tenir un model millor, per tenir un color més agraciat o amb unes línies més fines. Finalment Ford va perdre la batalla amb General Motors i després de la venda 15.000.000 va deixar de produir el model T. Després del crack del 29, i amb el 25% de la població d'Estats Units a l'atur, Bernard London

proposà l'obsolescència programada com una mesura per sortir de la crisi. Aquest economista americà suggereix sortir de la deflació amb una única mesura: posar data de caducitat a tots els productes. Insistia que si tots els productes tenien una vida útil delimitada i controlada (és a dir, que si encara conservaves aquell servei després de la data fixada automàticament eres sancionat per les autoritats pertinents) sempre hi hauria mà d'obra i el ciutadà estaria obligat a consumir.

continuem vivint en l'era de l'obsolescència programada d'una manera més subtil, però igual defectiva com és la moda. Si aquesta temporada estan de moda els pantalons estrets, la propera segurament seran amples, si el color de moda és el roig la propera serà el verd. Actualment es produeix un producte nou cada 3 minuts que representa un flux constatat de deixalles i residus. Aquestes restes molt sovint és dirigeixen al tercer món (en concepte d'articles de segona mà ja que hi ha un decret que prohibeix portar deixalles a països subdesenvolupats, però és evident que

s'incompleix quan a Ghana un 80% de les deixalles que hi arriben són irreparables). En definitiva: els països pobres fan de contenidor dels països rics.

Com deia Gandhi "el món és prou gran per satisfer les necessitats de tothom, però sempre serà massa petit per satisfer l'avidesa d'alguns". Aquest sistema comporta una mena de sabotatge als recursos naturals que són finits pensem que cada any es consumeix el petroli que a la Terra li ha costat un milió d'anys produir, petroli que hauríem de conservar per fer fibres tèxtils, medicines o productes domèstics o industrials, no per a cremar. Així doncs és de primordial importància un replantejament de la societat de consum actual i la producció en sèrie en el sistema capitalista present. Aquest model està destinat a caure pel seu propi pes ja és de bojos pensar que és possible el creixement infinit en un món finit.

És moment de parlar, intercanviar idees i apropar postures per plantejar un canvi de model eficient amb les mínimes conseqüències possibles per tots nosaltres, però amb l'abolició del sistema actual que t'impulsa a adquirir, gastar i créixer fins a l'infinit; o dit d'una altra manera; a comprar, llençar, comprar.

ELS NOMS DELS CARRERS (LA PLAÇA MAJOR, PER EXEMPLE)

Adolf Costafreda

Des de el meu record, la **Plaça Major** sempre ha estat i és l'espai obert que queda entre cal Piga i Ca l'Ambrosi, cal Tomàs i el començament de la costa de la Vileta. Aquesta Plaça era el lloc que, per la festa major d'agost, estancava amb rames i canyissos per evitar que, els forasteres, podessin entrar a l'espai on es feia el ball, sense pagar. No sempre, però si molts anys, en lloc de tancar la plaça amb rames i canyes, s'hi muntava un envelat, el qual, per si sol, ja feia més feta major. Durant els anys cinquanta aquesta "gran plaça" es va modificar considerablement per, diguem-ne, motius urbanístics. Fins a l'acabament de la Guerra, més o menys a l'altura d'on la Genet té ara la seua botiga, hi havia

el forn municipal, el qual jo ja no el vaig veure. Sense l'edifici del forn, aquella paret que marcava la silueta de la casa de ca l'Embrosi anava des de pocs metres a tocar ca la Marsalina, al carrer Castelldans, fins a pocs metres de la paret de l'Església, al carrer del Portal. Costa d'imaginar-se ara l'estretor del començaments del dos carrers esmentats. Pensem només que, un carro carregat de feixos de llenya, per exemple, la llenya rascava els balcons de ca la Marsalina i la paret del darrera de ca l'Ambrosi. La porta o portalada d'entrada a ca l'Ambrosi era al carrer del Portal, les pedres de la qual es van aprofitar, no sé si ben bé totes, per tornar-la a muntar al lloc on és ara; a la Plaça.

En aquesta fotografia del Segon Homenatge a la Vellesa (1950) es veu ben marcada la silueta del que fou el forn del poble i tota la paret lateral de Ca l'Ambrosi

Al tornar-se muntar la porta de ca l'Ambrosi, ara ben bé al mig del que fou el centre de la Plaça, ja s'havia acabat, d'alguna manera, la plaça tal i com jo l'havia conegut. Havia queda, això sí, ben quadrejada, però molt més petita. No puc recordar si, després d'aquesta reforma, s'hi hagués tornant a fer ball, segurament que no perquè, l'any 1950 o 51, ja va començar a funcionar (tot i que no estava acabada) la sala del *Hogar del Productor*, ara Teatre Municipal.

Em sembla que fou l'any 1950 quan es van retolar tots els carrers del poble i, aquesta plaça, es va retolar com a Plaça Major, la placa de la qual (canviada per una de nova cap els anys setanta), escara és pot veure al costat del balcó de la casa que fou de cal Modesto.

Tot i que, oficialment, la Plaça Major és on ha estat des del principi del segle passat, el cas és que, si ho preguntem a al agent jove ena diran que la Plaça és al començament del carrer Nou, entre Catalunya Caixa, cal Manyana i cal Marquet i això és perquè

Començament del carrer Nou (el tros que fa de plaça)

és el lloc on es van diferents activitats: vallada de sardanes, sopars a la fresca, revetlles o on es munten les parades els dies de "mercat".i, sempre, tant en els cartell de propaganda com en els pregons que fa l'Ajuntament fan notar (erròniament) que tot això és fa a la Plaça Major i no al començament del carrer Nou. Qui hi posa remei per retornar cada cosa, cada nom, vull dir, al seu lloc?.

Com deia més amunt, si no vaig equivocat, va estar l'any 1950 quan per primera vegada es van posar les plaques amb els noms del carreres, i quan, fins i tot, es va afegir un carrer que fins llavors formava part del carrer Nou. Sí, del meu record, el carrer Nou i el carrer de Sant Ramon era tot el mateix carrer. No sé si aquesta divisió es va fer perquè al poble hi hagués més carreres o perquè llavors s'havia acabat de fer el passeig de Sant Ramon i. aquest tram del carrer Nou hi encaixava molt bé, em quedo amb aquesta darrera raó.

Ve a tom (ara que ha sortit el nom de Sant Ramon) de dir que, contràriament al que he llegit més d'una vegada en aquests darrers anys, Sant Ramon Nonat no és el patró d'Artesa encara que durant molts anys és fes la festa Major el 31 d'agost. El

Rètols de la Plaça Major i del carrer Nou

Model de les primeres plaques de retolar els carrers

patró d'Artesa és i ha estat sempre Sant Miquel Arcàngel, per això el dia 8 de maig (Sant Miquel de Maig) era, a Artesa, la Festa Major de primavera altrament dita, també, del Roser. Fins l'any 1968 a Artesa es feien tres festes majors; la de la Candelera, dos de febrer, la de Sant Miquel de maig i la del 15 d'Agost, l'Assumpció de la Mare de Déu, patrona del nostre poble. Com que aquestes festes majors, als anys seixanta eren molt deslluïdes (els joves ja marxaven a les discoteques), l'Ajuntament va decidir suprimir les tres festes majors per fer-ne una de sola, per fer-la més lluïda per la qual es va triar la data del 29 de setembre, Sant Miquel. La data triada era perquè era Sant Miquel, però que, sobretot, ja no hi havia gaire fruita per collir. Aquesta festa major tampoc no va resultar i, per això es va tornar a canviar (el 1980) i es va posar per el 31 d'agost, festivitat de Sant Ramon Nonat. Ara, i per ara, com tots sabem prou bé, la festa major es fa el primer dimarts de juliol.

Un carrer amb un nom canviant és el carrer Rabal de la Senyora Victòria. Aquest carrer quan es va retolar per primera vegada se li va posar Carrer Victòria, era un nom que, en la democràcia, sonava a temps passats. Després de la Guerra molts poble van posar noms franquistes als carrers; Plaza de José Antonio, Calle del Generalísimo etc. etc., és per això que el Carrer de la Victòria recordava temps passa, però no, de cap manera tenia res a veure en el passat franquista. La Victòria era una dona molt popular al poble la qual vivia al carrer de

la Raval a la casa que avui és ca la Digna. La Victòria, a l'any 1918, era la dona més vella del poble i aquell any com que a Artesa es va fer, per primera vegada, l'Homenatge a la Velleja i l'Ajuntament per homenatjar la dona més popular i vella del poble dedicant-li aquell carrer. Ja en plena democràcia, en tornar a retolar els carrers i perquè no hi hagués cap dubte de l'origen del nom, hi vam posar **Raval de la Senyora Victòria**.

El canvi més curiós del nom d'un carrer fet mai al nostre poble segurament és el del carrer Dels Gallart. No sé si perquè "mudava més" aquest carrer es va retolar com carrer del Compte Gallart. Temps després es va començar a qüestionar si és que mai hi havia hagut un Compte Gallart arreu del país, Com que ningú no tenia cap resposta a la pregunta, per sanar-se amb salut, és va treure el nom de COMPTE i es va deixar com és ara: **Carrer dels Gallart**. De gent que es deia Gallart sí que n'hi havia en aquell carrer.

Carrer raval de la senyora Victòria

DOMUS DOMINI ELS CASTELLS

Miquel Carrera

Us proposo avui per començar aquest escrit un experiment de psicologia social. Si sortiu properament en un viatge organitzat feu aquesta prova quan l'autobús arribi a una vila per descobrir: observeu els participants del viatge que es vagin apuntant a les diferents propostes que se us donin, agrupant les propostes en tres tipus: edificis religiosos, centres comercials i edificis militars. I ja posats en pla científic, anem a emetre una hipòtesi; quina creieu que serà l'opció majoritària? Evidentment hi ha molta variabilitat, clar; no és el mateix ni les forces són les mateixes el primer dia de viatge, que ja en plena tornada, o els resultats seran molt canviants si el temps també ho és. Però si som capaços d'obviar les variables i centrar-nos en els resultats, torno a preguntar, quina creieu que serà l'opció majoritària? Jo crec que els edificis militars, els castells i forteses; sobretot els castells. Què tenen els castells que tant ens atreuen? Serà per tots els contes que des de petits ens han explicat d'aventures amb princeses, cavallers i assedís? O serà per la influència de tantes versions cinematogràfiques de Robin Hood? O és que som violents de mena i les històries de sang i setge ens apassionen, i quasi ens sentim arquers o braus defensors d'un revellí d'avançada? Segurament la resposta no és cap d'aquestes ... Personalment m'inclino a pensar que ens agrada observar restes antigues grans i ben conservades, restes que per altra banda són riques en fets i curiositats, i que contenen amb el plus d'una ubicació normalment enlairada, i el goig que ens dona mirar la terra des de dalt.

Així que quan badem per un poble, si sabem que tenen castell, ens preocupem pel seu estat, ens alegrem quan és visitable, i patim quan veiem panys de paret esbalandrats; ens agraden els castells. I això que a Artesa no en tenim!!!! Bé, tenim el carrer i la travessia del castell, però ni barbicanes, ni troneres, ni baluards; només el nom, apa. Així que de castell anem una mica orfes ... Aquesta buidor, aquest desassossec l'hem omplert tradicionalment amb el nostre castell de referència, *Lo castell*, el castell de Lleida.

Ja ho cantava Lo Parrano, *Ai Lleida no sé que tens,*

ves per tren o carretera, al divisar el teu castell tota la sang se m'altera. Ha estat així, ha estat el nostre castell amb majúscules. Després hem sabut que abans havia estat catedral, i encara més abans palau reial, però primer és el castell. Avui és un conjunt monumental complex i sens dubte l'emblema més representatiu de la ciutat. Altre cop per allò de la seva ubicació, les vistes des del claustre o des del campanar cap a l'est són de postal, inesborrables.

Arribats aquí es podria pensar que fora del castell de Lleida, ja qualsevol altra construcció medieval en peu no mereixerà les nostres atencions, enlluernats amb aquesta meravella. Però eus aquí que sensibles com som, sabem apreciar altres castells, cadascun amb valors ben especials. Una llista personal inclouria sens dubte l'estrany i minúscul castell de La Floresta i la robustesa de l'escola-castell d'Arbeca, tots dos a mitja hora escassa de casa; pensaria també en un dia de ruta cultural i paisatgística i enfilaria cap al Sió i resseguiria els castells de la seua ruta, i si ja vull per acabar tocar el cel en tots els sentits, pujaria fins al castell de Mur, damunt l'embassament de Cellers. Quan retorno al poble després de qualsevol visita de les anteriors, em pregunto coses i alguns cops el meu orgull torna ferit ... He abastat una part del país des de finestrals d'un claustre gòtic, he visitat un castell convertit en escola i m'he arribat fins un castell i un poble petits, m'he afartat de castells i sembrats segarrencs i a la fi m'he sentit àliga i senyor; camino ara pel Carrer Castell i ...

Carrer del Castell

ELS FETS D'OCTUBRE DE 1934

PART 2 (1)

Jaume Miquel Oró i Badia (Artesa de Lleida, 2015)

Com a continuació de l'article publicat a la revista La Femosa núm. 272 -on tractarem els principals antecedents històrics, els fets i les conseqüències dels Fets d'Octubre de 1934- presentem el present reportatge on resseguim els enfrontaments armats esdevinguts davant del Palau de la Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona, entravés del testimoni de l'artesenc Eloi Oró i Oró.

PART 2

Un artesenc enmig del Fets d'Octubre

La resposta del general Batet, a la proclamació de l'Estat Català feta per Lluís Companys el 6 d'octubre de 1934, fou declarar l'estat de guerra a Catalunya i enviar l'exèrcit a sufocar l'alçament catalanista. Dels enfrontaments armats entre l'exèrcit i els milicians i forces d'ordre que defensaven la proclama sobiranista catalana, destaquen els combats que tingueren lloc a la plaça de la República (actual plaça Sant Jaume), entorn del palau de la Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona, on Batet no dubtà a enviar-hi tot un regiment d'artilleria amb suport d'infanteria. Aquest regiment estava dotat de dues bateries d'artilleria, armades amb obusos de muntanya Schneider de 105 mm -peces reglamentaris de l'exèrcit espanyol de l'època-, les quals obririen foc contra els edificis governamentals, fins a sotmetre els seus defensors a base de canonades.

A les deu de la nit del dissabte dia 6 sortia la primera bateria del regiment d'artilleria de muntanya i una companyia d'infanteria cap a la plaça de Sant Jaume; la segona sortiria a dos quarts de cinc de la matinada de diumenge i s'uniria amb la primera. A les 5 del matí s'iniciaven els atacs amb l'artilleria contra la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Barcelona.

OBUS DE MONTAÑA SCHNEIDER DE 10,5 cm Mod. 1919

Obús de muntanya Schneider de 10,5 cm Mod.1919

Eloi Oró i Oró

Enmig d'aquest terrabastall, es veié involucrat de forma directa l'artesenc Eloi Oró i Oró, un jove de 22 anys a qui les casualitats de la vida l'obligaren, a contracor, ha sufocar l'alçament del govern català. Eloi Oró, conegut com l'Eloi de Cal Morrut d'Artesa

Barcelona 1933-1935. L'Eloi (el primer de l'esquerra) amb alguns companys del Servei Militar, amb els uniformes d'artilleria.

Barcelona 1933-1935. L'Eloi (el segon de l'esquerra) amb alguns companys del Servei Militar, de passeig per Barcelona amb els uniformes d'artilleria.

de Lleida (1912-1999) prestava el servei militar obligatori des del 1933 al Regiment d'Artilleria de Muntanya Número 1. Aquest regiment es trobava a la caserna dels Docks del Poblenou i precisament fou mobilitzat pel general Batet per atacar l'Ajuntament de Barcelona.

L'any 1995, a raó del sentit homenatge que el poble d'Artesa de Lleida brindà al Sr. Eloi, aquest escrigué una concisa autobiografia on hi mencionava la seva vivència durant els fets del 6 d'octubre de 1934. L'Eloi recordava aixos fets de la manera següent: **"Vaig fer la mili a Barcelona, al Regimiento de Montaña núm.1 de l'Avinguda Icària on hi ha l'actual Vila Olímpica, al Poblenou. Era l'any 34. La casualitat va fer que hagués de participar en els Fets d'Octubre: la repressió que l'exèrcit efectuà sobre el Govern de la Generalitat. Recordo els soldats catalans, moralment abatuts, al costat del pillatge a què es lliuraven els soldats d'altres llocs. Encara més: el nostre grup d'artilleria (un apuntador d'Arbeca, un disparador de Lleida i jo d'artificier), va haver de disparar algunes canonades a la mateixa Plaça de Sant Jaume contra l'Ajuntament."**

Però el llegat que ens ha deixat aquest significatiu testimoni no es queda aquí. Fa pocs anys, els descendents del Sr. Eloi trobaren diverses missives, escrites pocs dies després dels propis Fets i que l'Eloi va enviar a la seva promesa -na Teresina Gallart Bosch de Cal Perejoanet d'Artesa de Lleida (1915-1994)- i a la família. En aquestes cartes l'Eloi informava del què havia succeït a Barcelona i com

s'hi havia vist involucrat.

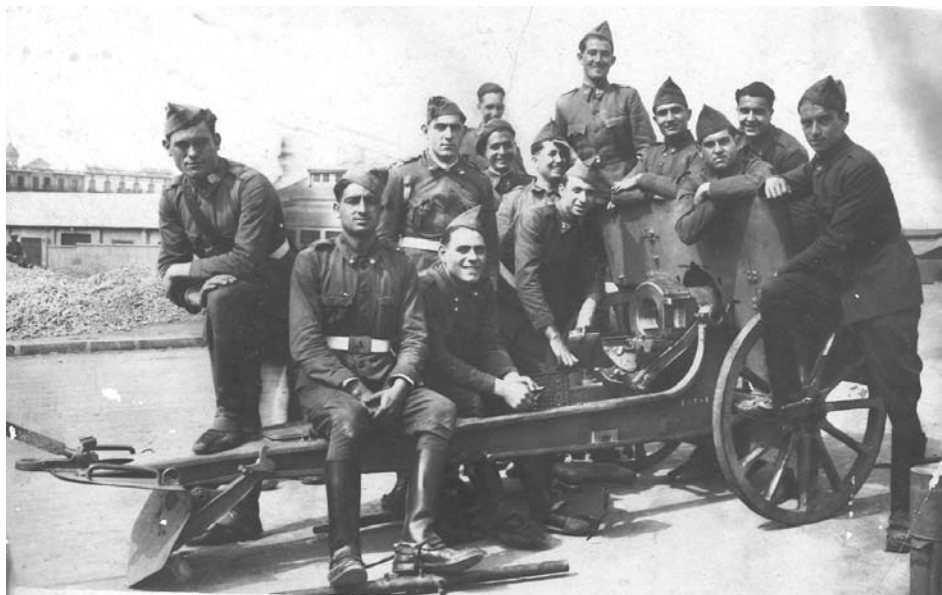
En una d'elles, de data 13 d'octubre de 1934, l'Eloi es mostra afligit i contextualitza els dramàtics fets viscuts amb una forta càrrega d'angoixa personal, tot subratllant-ne les conseqüències que hi veia a nivell de país. L'Eloi es dirigí a la seva promesa de la següent manera:

[...] "Tu devies patir moltíssim al enterar-te de la gravetat del moment. Sabies sobradament, pel diari i pels de casa, que jo estava entravessant un període de temps molt crític i difícilíssim; que la meua vida estava en perill; que el meu cos podia caure de moment a moment estès, inert, sens vida, sobre les fredes lloses del paviment de la nostra aimada ciutat cosmopolita, atravesat pel plom mortífer de l'enemic. [...] Amb tot, voldries que t'expliqués una mica com va anar tota aquesta guerra civil que em sostingut contra el Govern de la Generalitat de Catalunya, sobre tot allò que ha pogut esdevenir a la nostra benvolguda ciutat de Barcelona aquests últims dies de tràgica memòria i trista recordança. [...] Has de pensar, Teresina, que es tracta de la nostra Generalitat; que toca al bell mig del cor de la nostra dissortada Catalunya; que tot això no significa pas la derrota d'un partit polític, no: és la derrota aplastant de tota Catalunya. Tu ja saps el gran amor que li professo a aquesta pobra de la nostra Catalunya, i parlar de les desgràcies d'una cosa estimada sempre sap greu, i com més s'estima aquesta cosa més greu sap el comentar les seves trontollades. Catalunya ha sigut ferida de mort! Per la meua part també, podríem dir, ha sigut la mort del ideal que jo tenia per ella.

Si sapiguessis tot quan vaig patir el Diumenge al dematí quan tiràvem les canonades contra l'Ajuntament. Cada espetec del canó, era una punyalada que penetrava dintre el meu cor. Si no hagués sigut per tu i pel disgust que tindrien els de casa, hauria desitjat que una bala perduda de l'enemic m'hagués mort. Era horrible tot quan patia. Perdona'm si no et complac: pateixo massa cada vegada que ho recordo." [...]

En un altre paràgraf l'Eloi fa esment al tipus de combats que tingueren lloc dins la ciutat i evidència com els caps militars no estaven acostumats a aquest tipus de lluita urbana, fet que els degué inquietar en certa manera:

[...] "Sense pensar he estat a la guerra. Segons els nostres superiors aquesta guerra és molt pitjor que la que es sosté enmig del camp o entre muntanyes. Allà almenys veus d'on venen les bales, que ací no; les bales passen brunzentes, xiulant les teves oïdes i no saps d'on venen ni qui les tira. Estàs molt més exposat; la

Fotografia presa entre 1933 i 1935 on s'observa la tropa del regiment de muntanya, amb un dels obusos Schneider usats durant els Fets (probablement el que dispararia contra l'Ajuntament). L'Eloi es troba al centre, somrient amb una mà a la front i recolzat sobre l'escut del canó.

teva vida perilla molt" [...]

Els mitjans de comunicació de l'època eren escassos, sobretot en entorns més rurals, fet que s'agreujà en els dies següents als Fets del dia 6. En aquest context, les informacions que corrien pel Principat sovint eren incompletes o fins i tot contradictòries. Amb tot i davant la insistència dels familiars per conèixer els Fets a través de l'Eloi, aquest va escriure una altra carta el 14 d'octubre de 1934, on hi descriu la seva vivència detalladament, des del primer al darrer minut. L'Eloi escrigué la següent succinta explicació de com es desenrotllaren els Fets, en els quals ell prengué part:

"Recordats parents: [...] us vull parlar breument sobre la TOMA DE POSESIÓN del Ajuntament i Generalitat de Catalunya, portada a cap per la primera i segona bateries del nostre Regiment de Montanya. Com ja deveu sapiguer jo pertanyo a la segona bateria.

[...] Som al Dissabte a la nit: des del Dimarts estem enquartelats. Com que no ens deixen llegir el diari, no estem enterats de res: tan sols sabem que ha dimitit el Govern Samper, i que ha pujat un Govern dretista format per en Lerroux. Ja s'ha sopat i passat llista; alguns dormen i tot. Quan tot d'una veiem que puja el Sargent al dormitori corrent precipitadament: se'ns assegura que s'ha proclamat la República Federal i que anem a defensar al Govern de la Generalitat contra els atacs dels seus enemics, que ignorem quins són. A les deu ja estem llestos i disposats a sortir amb els canons. Ve una contraordre dient que ens anem a descansar, però que dormim equipats. Ha sortit no més que la primera bateria.

He dormit despertant-me tot sovint i sento, al lluny, l'espetic de moltes descàrregues. Per fi ens criden altra volta: són les quatre de la matinada de Diumenge. S'han canviat els papers; ara resulta que anem a atacar la Generalitat i l'Ajuntament que s'han revelat contra el Govern i volen la independència absoluta amb el rei d'Espanya: han trencat les relacions amb el Govern de Madrid.

A dos quarts de cinc sortim del quartel, amb direcció de la Plaça de la República. Hem passat tranquil·lament

per tots els carrers; se senten tot sovint soroll de mosquetons i fusells, pistoles i rifles en la seva peculiar funció de foc. Al arribar, però, al carrer de la Princesa, ens reben amb una forta descàrrega, produïda per gent que estan als terrats de les cases: descàrrega a la que nosaltres contestarem amb una altra molt més nutrida, lliurant-se durant cinc minuts un combat a mort. Les bales xiulaven esgarrifoses per les nostres oïdes, sentint-se el soroll que feien al rebotir sobre l'endoquinat del carrer, talment la pedregada en un dia de tempesta. Ens sobta aquesta rebuda, la qual cosa dóna lloc a que s'apoderés de nosaltres una mena de por, arribant quasi al terror. Molts retrocediren, jo em vaig acontentar en amagar-me pels brancals de les portes de les cases.

Acabada la lluita, en la que no es va lamentar cap desgràcia, continuàrem la marxa fins al Carrer de Jaume I, lloc on estava la primera bateria. Una vegada quedaren els canons a terra feren adelantar el canó del qui jo en soc sirvent, fins que quedés apuntant al bell mig de l'edifici de l'Ajuntament. Adelantàrem defensats tan sols pels escuts, on les bales dels enemics rebotien amenaçants. Una vegada apuntat el canó, es dispararen nou canonades seguides, cosa que durà prop d'una hora. Mentre anàvem fent foc es produïen tot sovint forts trotejos. Amb l'espetic del canó es trencaren els vidres de les finestres i dels aparadors, caient el mig del carrer amenaçant-nos agafar-nos al davall. Poc després de la novena canonada i quan ja estàvem a punt de tirar la desena, tragueren bandera blanca al balcó de l'Ajuntament. Moments després es rendiren, tant l'Ajuntament

com la Generalitat. Les forces del exèrcit s'incauta seguidament dels dos edificis. Vaig contemplar, amb les llàgrimes als ulls, com els soldats entraven per les seves dependències, saquejant-ho tot, robant ço que els venia de gust. No sols a dintre els edificis vegí el desenfré dels soldats, sinó també pel carrer. Un sol soldat s'emportar d'una botiga, entre rellotges i joies, pel valor de cinc mil pessetes. Allò va ésser lo

que més m'indignà i lo que més tristor em causar. La peça que disparà contra l'Ajuntament i que va promoure la seva rendició és la que està fotografiada a la primera plana de la Vanguardia del dimarts passat." [...]

En un darrer article, reviuem com foren els Fets d'Octubre a Artesa de Lleida, mitjançant el testimoni de Teresita Gallart Bosch, qui des del poble es cartejava amb l'Eloi durant aquells històrics dies.

ANNEX

Original de la carta del 14 d'octubre de 1934

Barcelona 14 Octubre 1934

Sta. Teresita Gallart

Artesa

Recordats parents: Aprofitant l'avinentesa de la fesra onomastica de la Teresita, us vull parlar breument sobre LA TOMA DE POSESIÓN del Ajuntament i Generalitat de Catalunya, portada a cap per la primera i segona bateries del nostre Regiment de Montanya. Com ja debéu sapiguer jo pertanyo a la segona bateria.

Primerament, doncs, va una petita felicitació per la Teresita, i després una sucinta explicació de com es desenrotllaren els fets, en els quals jo prenguí part.

Et desitjo, Teresita, un feliç dia, tot ell ple de gracies i benediccions del cel, al ensemps que sadollat d'aquella pau i tranquil·litat que són fruits immediats de les bones costums i del honest viure. Sento moltíssim no puguer ésser aquest dia al teu costat, formant part, amb la teva família i coneguts i amics, del chor de bons desitjos que al unison t'adreçaran per a festejar-te i fer-te contenta. Si bé hi soc lluny en quant al cos, materialment, del teu costat, el meu esperit t'acompanya: rep, per tant, la meva benplaent i fervorosa felicitació que, encara que sigui per escrit, no deixara d'ésser menys sincera, benevola i veritable. Accepta, per últim el meu més fort i vibrant: "PER MOLTS ANYS".

Som al Dissapte a la nit; desde el Dimarts estem enquartelats. Com que no ens deixen llegir el diari, no estem enterats de res: tan sols sabem que ha dimitit el Govern Samper, i que ha pujat un Govern dretista format per en Lerroux. Ja s'ha sopat i passat llista; alguns dormen i tot. Quan tot d'una veiem que puja el Sargent al dormitori corrent precipitadament. Amb veu interceptada pe la emoció mana formar la bateria per sortir al carrer. Són escassament des quarts de deu de la nit. Corren els comentaris: s'ens assegura que s'ha proclamat la Replública Federal i que anem a defensar al Govern de la Generalitat contra els atacs dels seus enemics, que ignorem quins són. A les deu ja estem llistos i dispostos a sortir amb els canons. Ve una contraordre dient que ens en anem a descansar, pero que dormim equipats. Ha sortit no més que la primera bateria.

He dormit despertant-me tot sovint i sento, al lluny, l'espetic de moltes descarregues. Per fi ens criden altra volta: són les quatre de la matinada del Diumenge. S'han canviat els papers; ara resulta que anem a atacar la Generalitat i Ajuntament que s'han rebelat contra el Govern i volen la independència absoluta amb el res d'Espanya: han trencat les relacions amb el Govern de Madrid.

A dos quarts de cinc sortim del quartel, amb direcció de la Plaça de la República. Em passat tranquilament per tots els carrers; se senten tot sovint soroll de mosquetons i fusells, pistoles i rifles en la seva peculiar funció de foc. Al arribar, pero, al carrer de la Princesa, ens reben amb una forta descarrega, produïda per gent que estan als terrats de les cases: descarrega a la que nosaltres contestarem amb una altra molt més nutrida, lliurant-se durant cinc minuts un combat a mort. Les bales xiulaven esgarrifoses per les nostres oïdes, sentint-se el soroll que feien al rebotir sobrel'endoquinat del carrer, talment la pedregada en un dia de tempesta. Ens sobta aquesta rebuda, la qual cosa dona lloc a que s'apoderes de nosaltres una mena de por, arribant quasi al terror. Molts retrocidiren, jo em vaig acontentar en amagar-me pels brancals de les portes de les cases.

Acabada la lluita, en la que no es va lamentar cap desgracia, continuarem la marxa fins al Carrer de Jaume I, lloc on estava la primera bateria. Una vegada quedaren els camons a terra feren adelantar el canó del qui jo en soc sirvent, fins que quedés apuntat al bell mig del edifici de l'Ajuntament. Adelantarem defensats tan sols pels escuts, on les bales dels enemics rebotien amenaçants. Una vegada apuntat el canó, es dispararen nou canonades seguides, cosa que dura prop d'una hora. Mentres anavem fent foc es produïen tot sovint fortes tarrotejos.

Amb l'espetic del canó es trencaren els vidres de les finestres i dels aparadors, caient al mig del carrer amenaçant-nos agafar-nos al davall.

Poc després de la novena canonada i quan ja estavem a punt de tirar la desena tragueren badera blanca al balcó de l'Ajuntament. Moments després es rendiren, tant l'Ajuntament com la Generalitat. Les forces del exercit s'incauta seguidament dels dos edificis. Vaig contemplar, amb les llagrimes als ulls, com els soldats entraven per les seves dependències, saquejant-ho tot, robant ço que els venia a gust. no sols a dintre els edificis vegí el desenfré dels soldats, sinó també pel carrer. Un sol soldat s'emportar d'una botiga, entre rellotges i joies, pel valor de cinc mil pessetes. Allo va esser lo que més m'indignar i lo que més tristor em causar.

La peça que dispara contra l'Ajuntament i que va promoure la seva rendició és la que esta fotografiada a la primera plana de la Vanguardia del Dimarts passat.

No puc allargar-me mes. ting tard. Perdoneu.

Adéu; accepteu la ma del vostre parent

No he pogut reparar per manca de temps a la maquina hi falta de accents greus.

Odeu

La Veu de Catalunya

diari d'avisos i notícies

Any 44

Barcelona, dimecres, 10 octubre 1934

Núm. 11.954

REDACCIO I ADMINISTRACIO:
Fontanella, 16, 1. - Telèfon 20676
IMPREMTA: Ferlandina, 8. Tel 15110
DARRERA HORA: Telèfon 15151
Subscripció a Catalunya:
Un mes. 3⁵⁰ ptes.
Trimestre. 10⁰⁰ ptes.
Preu del núm. 15 cts.

Tot el país torna a la normalitat
El senyor Ventosa defensa, a les Corts, la llibertat de Catalunya
Han estat assassinats, a Marsella, Barthou i el rei de Iugoslàvia

Editorial

DESPRES DE LA NIT TRAGICA

PASSEN les hores, i encara que els esperits no poden asserenar-se amb la mateixa rapidesa que els carrers, el pensament recobra, a poc a poc, els seus furs, i, després de la tràgica sotragada produïda per la insensatesa, veiem la situació difícilíssima en què els dolorosos esdeveniments han deixat les nostres institucions autonòmiques. l'ot Pestorc. intelligent i abne-

truir-se l'obra de moltes dècades. Per a reconstruir el que s'ha destruït es necessiten molts dies de treball conscient i continu.

No és que Catalunya hagi perdut el seny. Es va equivocar en donar i reiterar la seva confiança als homes i als partits que, com els fets han demostrat, no la mereixien. Més d'una i més de dues vegades advertirem oportunament al cos electoral els perills d'una equivocació en els moments deci-

Llegiu, a la pàg. 12, el resum clarivident de la situació actual, per Josep Pla

Comentari

ELS RESSORTS MORAIS DEL COP

EL dia primer de juliol d'aquest any els diaris publicaven la notícia del cop d'Estat organitzat per Hitler contra Pala del partit que seguia al capità von Roehm. Aquesta notícia va causar sensació a tot el món, però a Barcelona, entre els elements d'Esquerra, va fermentar com una pellícula de gangsters en la imaginació d'un adolescent. Els esquerrans discutien si el cop de Hitler afèbliria el règim o l'enfortiria, i més

rana seria el grup Companys. Des del vot de censura contra el senyor Grau Jassans, el senyor Companys podia donar-se per vençut. Estat Català creixia rapidísimament i el cop era fatal. En els moments crítics produïts pels fets del palau de Justicia va arribar-se a parlar francament de la possibilitat d'un cop violent. De molt temps ençà, el senyor Companys era un vençut i només això pot explicar que acceptés a contracor

LA VANGUARDIA

BARCELONA

NOTAS GRÁFICAS

Martes 9 de Octubre de 1934

OCHO PÁGINAS

LOS GRAVES SUCESOS DEL DIA 6

Portada del diari La Vanguardia del dimarts 9 d'octubre de 1934. L'Eloi indicà a la seva família que l'obús que s'hi pot contemplar és el que disparà contra l'Ajuntament. S'observen també els desperfectes sobre la façana del consistori.

SOBRE LES RELACIONS AFECTIVES

Joan Ramon París Oró

He dedicat gairebé tota la meua vida a viatjar, i així penso seguir fins que les meves forces m'ho permetin. En el meu cas, crec que ha estat alguna cosa instintiva, quan de petit amb la finalitat de preservar-me dels gèrmens se m'impedia sortir, bastonejava frenèticament la porta perquè ja volia "conèixer món". M'adonava que l'home era un ésser nascut per explorar i nodrir-se d'experiències en móns desconeguts.

Quan vaig començar a conèixer gent amb inquietuds semblants, em vaig adonar que l'afany de conèixer, l'estar en constant moviment, casava malament amb unes relacions sentimentals sòlides i duradores.

En la meravellosa pel·lícula "La llegenda de la ciutat sense nom" queda palesa la dificultat que comporta el fet. La bella protagonista femenina desitja una casa, amb la qual construir una llar. La formació d'un niu on criarà en un proper futur als seus plançons.

També queda clar que el personatge encarnat per Lee Marvin davant la

disjuntiva de formar una llar o de ser lliure, escull la darrera opció ja que no està disposat a renunciar a la seva independència per petites que siguin les seves mires. Per aquest motiu, la dona es queda vivint amb el seu amic i alhora soci, el qual presenta moltes més "condicions" per formar una llar. La falta de temps, el constant moviment, les ànsies de "formar-se un mateix", el no ser modelat, l'estar obert al món enfront de la conservació de l'espai vital, s'alcen com a barreres difícils de superar. De fet amb la gent "viatgera" que m'he trobat pel món, la que intenta fer una labor d'"immersió" pel que fa al viatge, pertanyien al nodrit grup de solters o separats.

En alguns casos, que constitueixen excepció a la regla, m'he topat amb algunes parelles viatgeres.

Però perquè s'estableixi una relació sòlida i duradora és necessari que les dues parts participin equitativament de les mateixes aspiracions i inquietuds. En altres paraules solament es pot construir un projecte de futur a partir d'una unió en el plànol espiritual. Si el viatge implica "inseguretat" cap al que ha d'esdevenir, "l'ajuda mútua" es converteix en la base perquè la relació fructifiqui. Pot ser que fins i tot que s'enforteixi i creixi la unió en la mesura que es van superant els problemes, progressant amb les dificultats. O bé és possible que no quedi res i tot se'n vagi en orris, si només

predominen interessos materials. En la pel·lícula "El llop de Wall Street" el matrimoni es trenca quan al protagonista, un "tauró borsari" li comencen a anar malament les coses i a esfondrar-se el seu imperi econòmic com si fos un castell de cartes. De facto la

relació amorosa és com una ruleta russa que necessita bases sòlides per sustentar-se, i si damunt ets un viatger empedreït tot es complica, tret que trobis algú que participi dels teus mateixos gustos. O bé que despertis entusiasmes d'energies latents o que una relació et faci adonar de la possibilitat de diferents camins... etc. No obstant això, el viatge com a motivació és com una droga que provoca addicció, de la qual és difícil escapar de la seva ombra.

Construir una casa en la qual habitar, implica renúncia i compromís, l'haver d'atenir-se a unes determinades regles que no sempre es poden complir.

Però no era de la difícil connexió entre la formació d'una família i el viatge del que volia parlar-vos,

més aviat, ha estat el preàmbul de qui vol sentir-se lliure, la qual cosa casa malament amb tot tipus de lligams. Evidentment això comporta pèrdues irreparables, però caldrà comprovar si "veure món" val tant la pena com per poder compensar-les. Del que volia parlar-vos és de les relacions afectives en si mateixes i de com es converteixen en un instrument per alleujar "el buit". En l'esplèndida pel·lícula noruega "Oslo, 31 d'agost" hi ha una escena en què el protagonista, un drogodependent marginal es retroba amb el seu amic, amb parella i integrat. El diàleg que es produeix entre tots dos no té desperdici, ja que malgrat el seu desarrelament i solitud comprova la insatisfacció del seu company. Aquest, li parla de les escasses, per no dir nul·les relacions sexuals amb la seva parella, la seva inexistent comunicació, i que tot el diàleg es redueix a cuidar els nens i a jugar partides de cartes. "No pot dir-se que siguem feliços, però anem fent" és la frase lapidària amb la qual se sentència l'escena, definint les relacions estables.

Clar, que una relació no deixa de ser un microcosmos del món en què vivim, amb el qual una parella haurà de bregar amb temes tan candents com el consumisme i les relacions de poder.

Crida l'atenció com en el neorealisme italià, (De Sica, Rosellini, Visconti) siguin les dones les que

prenguin la iniciativa per tirar endavant el matrimoni enfront les greus dificultats de la postguerra. Potser, penso, que aquells directors van voler plasmar amb tota la seva magnitud els drames que esdevenien en la vida quotidiana i com la dona tenia en la "superació de conflictes" una major predisposició genètica.

Però, com ja us deia, la temptació que suposa "el consum" de productes se'ns ofereix com una necessitat imperiosa que obliga a tot ésser humà a gastar en qualsevol cosa. És la llei del mercat a la qual estem sotmesos i que obliga les parelles a ser "depenents" com si d'una droga es tractés. Sens dubte l'efecte és semblat, ja que com un opiàci qualsevol t'introdueix en una fase d'eufòria per tal d'adquirir un determinat bé. En el cas de les relacions afectives serveixen per tapar buits o fragilitats en la relació. Per omplir buits que d'una altra manera es manifestarien en tota la seva amplitud. En la pel·lícula "Esmorzar amb diamants" es manifesta aquesta necessitat vital de consumir i demostrar davant el món que les joies mostren l'inconfusible desig de pertinença a un estatus social elevat.

El tema de les relacions de poder és molt més complex i cru. Però una vegada passada la "fase d'iniciació" la més revolucionària i atractiva, s'arriba a la de "l'estabilització" en la qual es consolida la relació sota criteris que en general són de domini i submissió. Es tracta d'una còpia fidel del model que observem diàriament en la vida quotidiana i que queda palès en els mitjans de comunicació. Poderosos enfront de pobres, els que d'una banda prenen decisions davant dels que les acaten sense replicar.

Moltes vegades la còpia del model és tan subtil que s'accepten els rols sense que amb prou feines es tingui consciència d'això. Simplement som hereus d'una tradició en la qual resollem els nostres problemes de la mateixa manera que eren resolts pels nostres pares.

Som continuadors d'una cadena familiar que es remunta als nostres més remots avantpassats. Si ens remuntem a l'època de Franco, les famílies imitaven el model de la societat en les quals els havia tocat viure i el patriarca ostentava l'onerós títol de "cap de família". Davant un règim autoritari les famílies s'articulaven sota el mandat del comandament, i l'Església (triomfadora de la guerra) era l'eix i dipositària de la fe i de no poques esperances. Davant aquesta perspectiva, em pregunto quina pot ser la relació *optima d'una parella? Com és possible viure en una relativa harmonia?. En la pel·lícula "Amor" Haneke descriu una relació

afectiva i la relació de dependència que s'estableix a través d'anys de convivència. L'home no pot suportar la pèrdua i se suïcida per quedar unit a la seva parella per a tota l'eternitat. En aquest sentit, també es troba una de les anècdotes més sòrdides de la passada guerra civil. Enfront de l'escamot d'afusellament un home en veure que la seva dona anava a ser ajusticiada va demanar als executors poder morir al seu costat. Cap en aquest cas un major acte "d'amor" i alhora de falta de sentit de la vida davant la terrible pèrdua.

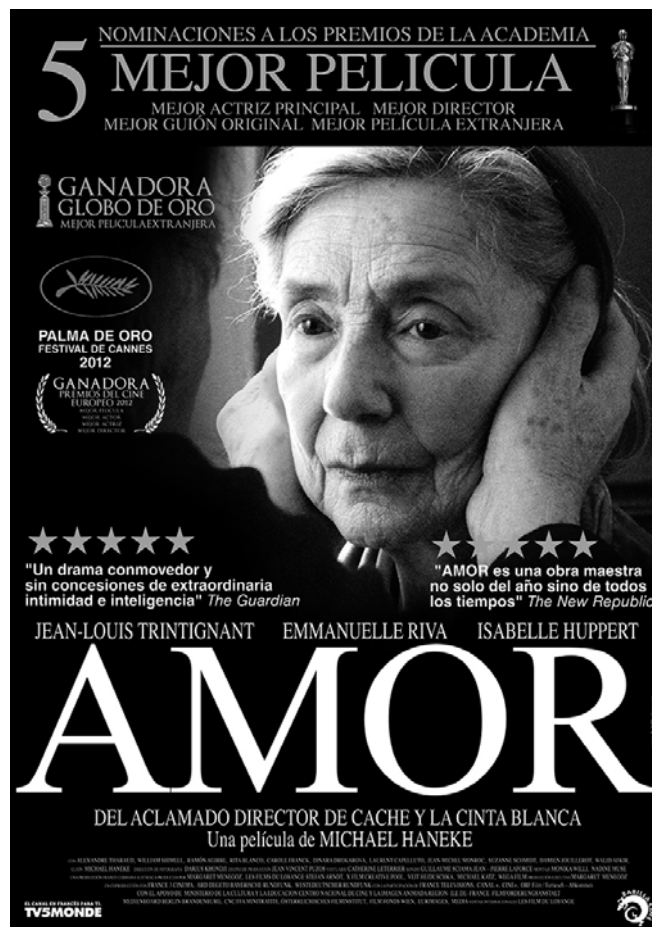
Crec que la parella és la representació de la unitat total, és ella la que ens permet atalaiar el que és el nostre món i al mateix temps ser conscients de les nostres pròpies limitacions. Quan passem per aquest planeta anomenat terra actuem la major part del temps inconscientment, sense desenvolupar les nostres potencialitats, sense ser conscients que formem part del tot.

La relació afectiva, la fusió dels cossos en un, seria la representació viva del nostre cicle còsmic. Dit d'una altra manera, la parella donaria sentit a la nostra existència, vehicle privilegiat, consciència de la unitat.

La representació palpable es pot veure perfectament representada en l'escut coreà que representa la complementaritat entre el ying i el yang. L'ancestral representació del masculí i el femení com a elements integrants de l'equilibri emocional.

No obstant això, per aconseguir tal estat "d'harmonia" s'ha de mantenir una actitud "mística" cosa complicada en els temps que corren. En un món marcat pel practicisme i la cobdícia moltes vegades apliquem aquests conceptes a la nostra parella. Resulta complicat entendre que no és la nostra companya la que resoldrà els nostres problemes, sinó que la solució passa per abordar-los nosaltres mateixos.

En altres paraules, no és un instrument, sinó un suport que igual que les bones vitamines ens ajuda a continuar pels tortuosos viarans del camí de la vida. En la pel·lícula "Terra de penombres" una relació per interessos es veu transformada per aquesta actitud mística. La dona s'adona, després de sofrir una greu malaltia, que poc importen els diners o la fortuna, per aconseguir la felicitat. De facto, i aquest és el motiu de l'escrit, les relacions que produeixen plaer són efímeres, amb prou feines fugaces. La formació de la parella és una espècie d'aliança per poder suportar en òptimes condicions les infelicitats que produeix la vida quotidiana. Com bé diu la cançó brasilera "A felicidade", tant temps preparant-se per gaudir de la vida, i amb prou feines transcorre un instant, escassos segons....mentre la

quotidianitat i la insatisfacció no deixen de bombardejar les nostres ànimes. Potser davant l'extraviament i el dolor, la unió ens fa ser més forts enfront de les adversitats.

La pel·lícula "els raïms de la ira" seria un clar exemple de com la unió familiar serveix per afrontar la greu depressió econòmica que va fustegar Amèrica a partir del crac del 29. Però potser els films que retraten més la lluita per sobreviure siguin els del neorealisme italià. La supervivència no tan sols queda reflectida en intensos melodrames com "Lladre de bicicletes" sinó en àcides comèdies de directors com Risi o Comenici (la marxa sobre Roma, divorci a la italiana) en la qual es ressalta que la lluita diària davant les dificultats de la vida atenua qualsevol conflicte.

Així estem programats per encarar el dolor ja que el plaer és efímer. En la pel·lícula "Contes de Tòquio" Ozu explica com la vida dura amb prou feines uns instants, i amb prou feines sense adonar-nos acabem el nostre recorregut. Potser l'única solució consistiria a sentir "el present". Experimentar "l'aquí i l'ara" com diuen els savis, veure que tot és il·lusió o com deia Calderón que la vida és un teatre. Els actors estem obligats a representar comèdies o drames entre miratges i bambolines.

SÈNECA

Jordi Manet

No vull que l'enveja ni l'odi
 m'escurcin els dies,
 ni el plany,
 ni el desig,
 ni el temor,
 No vull malversar ni un instant de la vida
 amb foteses que es compren i es venen.
 He fet grans progressos:
 estimo per ser estimat
 i cada dia aprenc del que faig.
 Viure amb l'ànim serè,
 sense esperes inútils,
 ni ansietats,
 ni culpes.
 He començat a ser amic de mi mateix
 i cada dia m'aplico a ser-ho dels altres
 en total llibertat,
 sense deutes,
 ni préstecs,
 ni terminis,
 ni etapes.
 Vull dedicar-me a un únic ofici:
 només vull ser feliç,
 només vull la pau de l'esperit.

MOTS ENCREUATS

Miquel A. Navarro

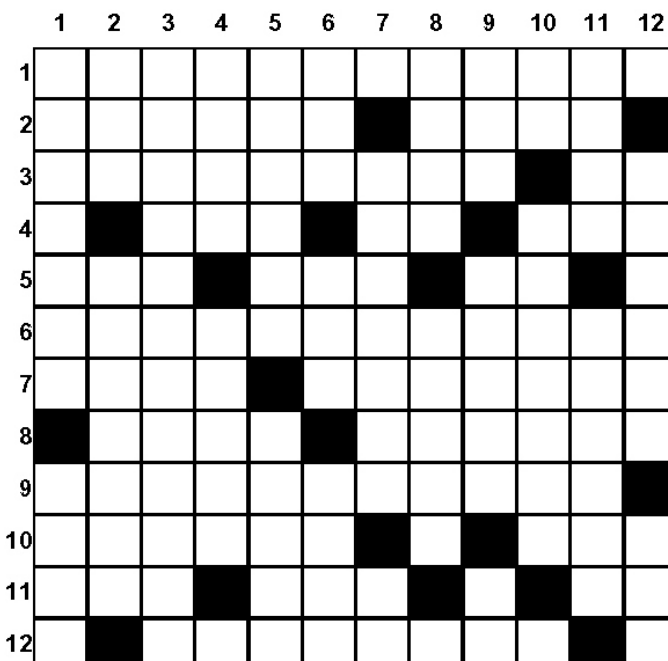
Solució pàgina 39

HORITZONTALS

1. Comarca del País Valencià. 2. Al revés, natja, gropa. Filla d'aquell poble. 3. Dosar, establir la dosi. Cert raig. 4. Al revés, per animar algú. En aquest lloc. Dona del fil al revés. 5. General localització. Nom d'home o d'ocell. En llatí "eix". 6. Al revés, que no en vull més. Ornament que està esculpit. 7. Aplicar sofre. Amic dels "uts". 8. Règim Inèdit. Al revés, deus protectors de la casa. Instrument musical de vent. 9. Segueix la nit. Sílfide, ésser imaginari. Nitrogen. 10. Al revés, guarniment de protecció. Ram de flors. Vocal. 11. Pobres, migrats. 12. Urani. Fujeteja, fustiga. Número o riu.

VERTICALS

1. Pila o munt de fusta. D'ell. 2. Acovardides, temoroses. 3. No sa. Consonants consecutives. Certa tribu del sud d'Amèrica. 4. Ovella, be. Faràs oposició. 5. Xifra romana. Llum per als mariners. Força Revolucionària. Poble de l'Alt Urgell. 6. Començaràs. Lletre grega. 7. Caràcter nacional. 8. Fada sense cap. Déu de la casa. Tela molt forta. 9. Antiga moneda europea. Consonant. Al revés, s'afegeix al vi. 10. Matèria prima per fer una truita. Al revés, cridar l'ovella. En plural, Expressió de dolor. 11. Que té l'accent en la penúltima síl·laba. Nom de consonant. 12. La rodona. Al revés, barreja de dona i cos de lleó. Forma de coure el pollastre.

ENTRETENIMENTS

PROBLEMA D'ESCACS Albert Batiste

Solucions a la pàgina 39

En la posició descoberta de les blanques, troba la combinació que doni la victòria a les negres. Juguen negres i guanyen en 3 moviments.

SOPA DE LLETRES M. A Navarro i Lluís Gil

Busqueu els noms de tretze vents que bufen a Catalunya, el nom canvia segons el lloc.

E	R	E	S	L	A	R	R	E	T
M	I	G	J	O	R	N	O	R	S
P	A	T	E	U	L	I	A	F	C
I	F	R	N	I	B	M	T	G	A
L	U	C	I	R	U	N	G	I	S
L	A	V	A	N	A	H	C	E	A
S	I	G	T	V	A	C	O	B	D
E	Z	A	E	B	E	D	L	E	I
G	N	L	O	R	I	P	A	L	U
A	L	E	Ç	O	G	E	X	L	B

S U D O K U

			8	3	2			
				5	1			8
			6					4
3	2						8	
9						5		
6		5		2	9		4	1
				8	4			5
			1					
		1						9

IMATGES DE LA NEVADA

TELÈFONS I HORARIS D'INTERÈS

Ajuntament973 16 71 62
 Assistent social: dimecres alterns.....973 16 73 15
 Correus: dilluns a divendres, 8-10 h, dissabte 8-9h
 Farmàcia.....973 16 72 04
 Veterinari de la Protectora Local:
 Jaume Armengol.....626869516

V3 Hospital Veterinari:.....639367888
 Metge.....973167291
 Metge urgències: Dies feiners: 15 h – 8 h i els festius
 tot el dia .973 14 20 29 / 973 14 20 33
 Museu: 973 16 71 62 (Ajuntament, hores convingudes)

SOLUCIONS ALS ENTRETENIMENTS

MOTS ENCREUATS

HORITZONTALS

1. BAIX VINALOPÓ. 2. ANCA. NADIUA. 3. DOSIFICAR.
 RX. 4. ALI. ACÍ. NORA. 5. GL. ORIOL. AXI. 6. PROU.
 ANÀGLIF. 7. ENSOFRAR. ETS. 8. RI. LARS. OBOÈ. 9.
 DIA. SILF. N. 10. ARNÉS. TOIA. A. 11. ESCARRANSITS.
 12. U. ASSOTA. SET.

VERTICALS

1. BADIGUER. SEU. 2. ACOLLONIDES. 3. INSÀ. RS.
 INCA. 4. XAI. OPOSARÀS. 5. V. FAR. FR. ARS. 6.
 INICIARÀS. RO. 7. NACIONALITAT. 8. ADA. LAR. LONA.
 9. LIRA. G. SIFÓ. 10. OU. BELAR. AIS. 11. PAROXÍTON.
 TE. 12. O. ESFINX. AST.

ESCACS

-, De1+
- Txe1, Td2+
- Dxd2, Td2 ++

S U D O K U

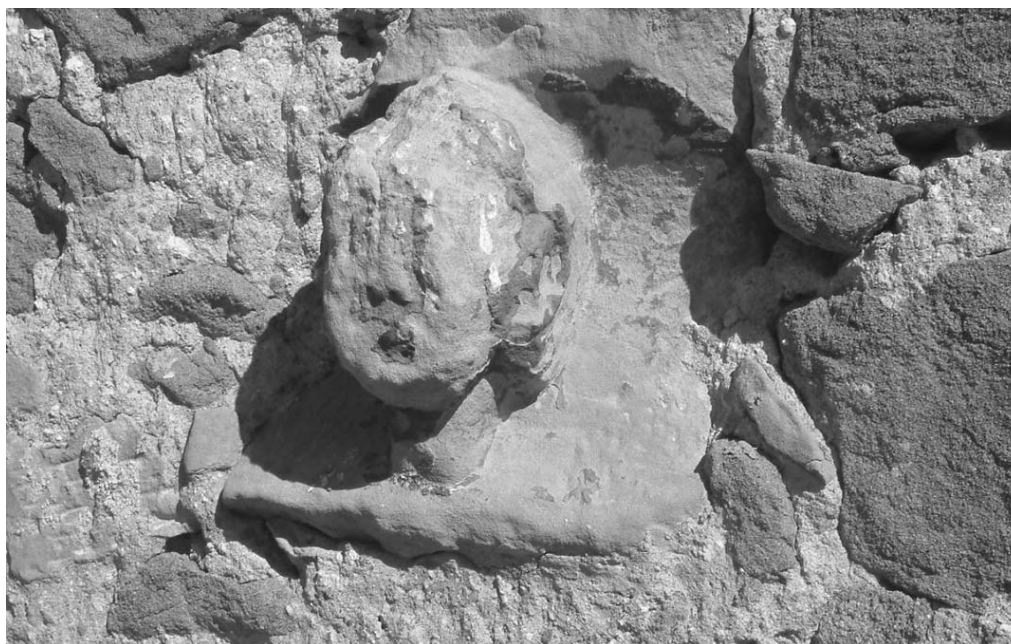
4	7	9	8	3	2	1	5	6
2	6	3	4	5	1	7	9	8
1	5	8	6	9	7	2	3	4
3	2	4	5	1	6	9	8	7
9	1	7	3	4	8	5	6	2
6	8	5	7	2	9	3	4	1
7	3	2	9	8	4	6	1	5
8	9	6	1	7	5	4	2	3
5	4	1	2	6	3	8	7	9

SOPA DE LLETRES

MARINADA, GREGAL, SERÉ, GARBÍ, LLEBEIG,
 TRAMUNTANA, CERÇ, TERRAL, LLEVANT,
 BUIDASACS, XALOC, MIGJORN i RUNCÀS.

ENIGMA

Sabeu on és aquesta cara?

Solució a l'enigma del mes passat: És a la Travessia del Castell, número 10.

SOPAR DE CAP D'ANY DE LA LLAR DE JUBILATS

CONCERT DE NADAL

ELS REIS MAGS D'ORIENT

BENEDICCIÓ DE SANT ANTONI

IMATGES D'ACTUALITAT

PROCESSÓ DE SANTA AGUEDA

LA PLAÇA EN PLENA NEVADA

PROJECCIÓ DE LA DARRERA PEL·LÍCULA EN 35 MM